

XIII EVF. * SZAM 148
CIJ—KOLCZSVAR, 1930
július 6 Vasárnap
5690 EV - TAMUZ 10

TAXA POSTALA
PLATITE in NUMERAR
No. 244.716/929

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Strada Baron L. Pop (v. Brassai-
ntca) 10. szám. Telefon: 9-77.

ELŐFIZETESI ÁRAK:
Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 ..
Negyedévre 320 ..
Egy hónapra 110 ..

KULFÖLDI
ELŐFIZETESI ÁRAK:
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.
Bírdetések tarifa szerint
vételnek fel.

KELET

ZSIDÓPOLITIKAINAPLAP

A borsai katasztrófa okainak nyomában

Borsán, a siralmak völgyében

Szemtanuk elmondják, hogyan keletkezett a tűz. A máramarosszigeti tűzoltóparancsnok esküvel állítja, hogy a tűzvész büntény eredménye. Látogatás Berinde lelkésznél a pojánai templomban

A borsai zsidóság szörnyű tragédiája mely gyászba borította az ország egész zsidóságát. Az amúgy is erősen megpróbáltatott máramarosi zsidóságnak ez a katasztrófa ugyszólván a kegyelem-döfést adta meg. Máramarosban borzalom és gyász ül a lelkeken, gyász a ma még fel sem mérhető csapás nagysága fölött és borzalom a katasztrófát előidéző és e pillanatban még a titokzatossgát fátylával körülburkolt okok miatt.

Mi okozta a borsai tűzvészt, amely a zsidók ezreit tette földönfutóvá? Ez a kérdés lebeg ma az ajkakon és erre vár választ az ország felizgatott közvéleménye. A hatóságok mélyen hallgatnak, vagy ha beszélnek, úgy lakónikus rövidséggel a szerencsétlen véletlen művének szeretnék feltüntetni a katasztrófát. Constantin Vreto máramarosszigeti vizsgálóbíró — mint jelentették — tegnap megakadályozta kiküldött munkatársunkat abban, hogy Borsáról telefonjelentést adjon le lapunknak és már jóelőre megfenyegette:

— Ismét alarmirozni akarja a világot? Nem az Ön dolga, hanem egyedül az en feladatom annak megállapítása, hogy mi történt itt Borsán.

Mi a vizsgálóbíró urat távolról sem akarjuk megakadályozni fontos feladatainak teljesítésében, sőt ellenkezőleg, minden eszközzel segítkezni akarunk neki az igazság felderítésében, amely legszentebb meggyőződésünk szerint, jelen esetben annyira kézenfekvő, hogy nem is fog különösebb nehézségekbe ütközni, de főként abban akarunk segítséget nyújtani a vizsgálatnak, hogy megakadályozzuk az ügy eltussolását és mellékvágányra való terelését. A borsai katasztrófa méretei parancsolóan követelik, hogy az igazság a legsürgősebben napfényre derüljön.

Két és félórás késéssel elindul a segélyvonat

Kiküldött munkatársaink telefonjelentése alapján az alábbiakban megpróbáljuk rekonstruálni Borsai zsidóságának borzalmas pénteki napját és mindazt, ami a katasztrófával és annak előzményeivel összefügg.

Máramarosszigetre péntek délelőtt tíz órakor érkezett meg a hír, hogy lángokban áll Borsai és küldjenek azonnal segítséget. Csodálatos módon azonban a segítséget vivő különvonat csak három-negyed egy órakor indult el. A máramarosszigeti alomásfőnök állítólag nem akarta előbb elindítani a különvonatot, míg a szatmári vasutigazgatóságtól meg nem kapja erre az engedélyt. A különvonat ezután megállás nélkül rohant Visóig, ahol harminc-negyven zsidó fiatalember ajánlkozott arra, hogy részt vesznek a mentőexpedícióban. Ezirányú kérésüket azonban kereken elutasították. Visóról már látni lehet a Borsai fölött kavargó sötét füstfelhőket. A vasutállomástól egészen a községhezáig épségben és érintetlenül állanak az összes házak. A falnak ebben a részében jobhára románok, németek és magyarok laknak. A községhezánál kezdődik el a zsidó Borsai, amely a szoros értelmében eltűnt a föld színeről. A márama-

rosszigeti tűzoltók hősiességével próbálták segíteni, de egyrészt már késő volt, másrészt pedig a lángokban álló faházaknál hasztalan lett volna minden oltási kísérlet.

Megrázó jelenetek

Dante tollára való pokoli jelenetek színhelye volt az égő Borsai. Jajveszke-lő, hajjukat tépő, félig megpörkölt emberek rohannak fejtellenül és terv nélkül a fojtó füsttel telt utcákon. Szülők a gyerekeiket keresik, gyermekek a szülők után kiáltoznak. Egy égő ház előtt egy fiatal asszony sikoltoz és mindenáron be akar rontani a lángok közé. Nem találja Chaim nevű kisfiát s az égő házban akarja megkeresni. Csak erőszakkal lehet visszatartani attól, hogy a biztos halálba ne rohanjon. Később kiderül, hogy a kisgyerek a chéderben volt s amikor látta, hogy kiütt

Semmit sem lehet menteni

Délután négy órakor az egyik pincében felrobbant egy hordó szesz s a szétfröccsenő szilánkok egy esomó embert megsebesítettek. Általában rengeteg sebesülés történt, akiknek dr. Kis Tibor nyújtott első segélyt.

A tűzvész egész tartama alatt leihatatlan volt a pánik. Menteni alig lehetett valamit, mert a tűz következtében olyan hőség keletkezett, hogy a tűzoltó számított negyedik-ötödik házban sem lehetett tartózkodni. De nehéz volt a mentés azért is, mert az emberek eszük vesztve, sirva, kiabálva rohantak fel s alá. A mentés körül a leghiggadtabb, de egyben legbátrabb munkát két Borsán tartózkodó vidéki barissziánus, névszerint Fuchs Géza és Riesel Jakab végezték, akik az egész nap folyamán szakadatlanul mentették ki az égő házakból mindazt, amit menteni lehetett

Hogyan keletkezett a tűz

Kiküldött munkatársaink legelső és legfontosabb feladata az volt, hogy világosságot derítsenek a tűzvész okaira. Kikérdezték mindenkit, aki szemtanuja volt a szörnyű eseménynek és ezek alapján szerzett megfigyeléseiket a következőkben foglalják össze:

A pénteki napon Borsán kisebbfajta hetivásár van. A parasztkok ilyenkor már a kora reggeli órákban lejönnek a hegyekből, hogy termékeiket értékesítsék és beszeressék az üzletekből szükségleteiket. Ezen a pénteken egészen érthetetlen és esodálatos módon egyetlen paraszt sem jött a vásárra. A zsidók rosszat sejtve, izgatottan körözösködtek, mi az oka annak, hogy ma minden hetivásár. Elmúlt már hét óra, ekkor már nyolc óra és még egyetlen paraszt sem tette be a lábát Borsára. A borsai zsidók rossz jelnek tekintették ezt és gyanakodva figyeltek minden jelre.

Kigyulladt az első ház

Délelőtt kilenc óra husz percekor dr. Salamon Miksa községi orvos házának illemhelye kigyulladt. A tiszta tából épült illemhely a ház verandájának végén volt. A borsai zsidók különös jelentőségűvel emelik ki, hogy dr. Sala-

a tűz, úgy megijedt, hogy egészen Moiszin községig szaladt.

Aki nem találja a házát

A különvonaton érkezett Borsára egy odaváló zsidó, aki Máramarosszigeten értesült a tűzvészről. A szerencsétlen ember félőrülten szaladt a faluba, hogy megkeresse a házát, de már csak izzó üszköket talált a helyén.

Egy Eisik nevű zsidónak a felesége esütőtökön adott életet egy újszülöttnak. Ez volt a nyolcadik gyermeke. Amikor a tűz kitört, a férfi a Borsai patak tulsó partján tartózkodott. A kétségbeesett asszony felkelt az ágyból, két apó-gyermekét karjára véve, a többieket pedig maga előtt tuszkolva, kiszaladt az égő házból és átgázolt a jéghideg vizű Borsai patakon. A szegény asszony azonnal belső vérzést kapott és most élet és halál között lebeg.

Minden leégett

Borsán egyébként minden leégett. Leégték a házak, leégték a templomok, elégték a török, leégett a községháza, a posta, leégett a borsai Takarékpénztár és benne több mint harmincemillió lej értékű váltó és készpénz.

Este nyolc órára a dühöngő elemek befejezték romboló munkájukat. Egnek meredő üszkös gerendák, csupasz kémények, pernye és hamu jelzik a pusztulást utját. Egyes helyeken még szombat délelőtt is füstölögtek az üszkös faalkatrészek. Az elpusztult házak helyén a nyomorult kárvallottak turkálnak, hátha megmaradt még valami a tűzvészből. Hiabavaló fáradság. A tűz nem kímélt meg semmit. Üszök és rom a zsidó Borsai.

monnak az asszisztense egy Timis Gavril nevű fiatalember volt, aki aktív és tevékeny részt vett a borsai antiszemita agitációban és zavargásokban.

Alig néhány perccel azután, hogy dr. Salamon háza kigyulladt, körülbelül ezer lépésnyire távoltságban, a Borsai patak tulsó partján lévő Steinfeld-féle ház amely részint bádoggal, részint eszréppel van fedve, szintén égni kezdett. Fizikailag ugyszólván lehetetlen, hogy a Steinfeld-féle ház a dr. Salamon házához szikráitól gyulladt volna meg.

Röviddel ezután egy harmadik zsidó ház is kigyulladt, amely az ugynevezett Ciste dombon van és szintén nagyon távol dr. Salamon házától.

Mit mond a tűzoltóparancsnok?

Ugyszólván a lehetetlenségek birodalmába tartozik, hogy egy faluban véletlenségből egyszerre három helyen üssön ki a tűz. Munkatársunk közvetlenül a tűz után kérdést intézett Nemes Rezső máramarosszigeti tűzoltóparancsnokhoz aki Borsán az oltási munkálatokat vezette, hogy mi a véleménye a tűz keletkezésének okairól. A tűzoltóparancsnok a következőket felelte:

— Teljesen kizárt dolog, hogy ez a tűz véletlenség műve volna. Becsületszavamat adom, hogy itt büntény forog fenn.

Ugyanezt mondták munkatársunknak a többi tűzoltók is, akik részt vettek az oltási munkálatokban.

A tűz egész folyamata alatt egyetlen párszt sem jött segíteni az oltási munkában. Távolról nézték, hogyan égnek a zsidók házai.

Berindei és Dumitrescu szerepe

Berindei és Dumitrescu lelkészek azelőtt három nappal tértek vissza Borsára bukovinai körutjukról, ahol tudvalevőleg antiszemita agitációt fejtettek ki nagyon eredményesen. A két lelkész részt vett a campilangi és vamaí zavargások előkészítésében és megszervezésében. Berindeit a felesége is elkísérte. Két hétig jártak Bukovina falvait és bujtogatták a parasztkokat a zsidók ellen. A máramarosszigeti prefekturán van egy bizalmas dosszié, amelyben Berinde lelkész egy táviratának másolata van, amelyet Elena anyaherecegnőhöz írt. Berinde ebben megvádolja Juga prefektust, hogy a nép megmentőit (már mint őt) le akarja gyilkoltatni.

A lelkészek vérszerződése

Ugyancsak ebben a dossziében van Juga prefektusnak egy távirata, amelyet a szamosújvári püspökséghez intézett. Juga tudomására hozza a püspökségnek, hogy Berinde és Dumitrescu lelkészek 30—40 paraszttal vérszerződést kötöttek arra, hogy kipusztítják a zsidókat. A prefektus kérte a két lelkész át-helyezését. A püspökség erre a táviratra azt válaszolta, hogy meg fogja vizsgálni a vádat s amennyiben az valóban bizonyul, úgy a két lelkész ellen megindítja az eljárást. A mai napig semmi sem történt ebben az irányban.

A borsai zsidók küldöttségileg keresték fel a máramarosszigeti tanfelügyelőt és kérték, hogy helyezze el Borsáról az állami iskola helyé tanítóját, akik a legféltelenebb antiszemita agitációt fejtették ki. Az áthelyezés nem történt meg és a tanfelügyelő állítogal viceesen a következőket mondotta a küldöttségnek:

— Hat hová helyezzem én át az antiszemita tanítókat? Hiszen Borsán vannak a legjobb helyen.

Látogatás a pojánai lelkészlakban

Schön Dezső, az Uj Kelet munkatársa pénteken estefelé Sfetea csendőrkapitány és Rafiu rendőrpáncsnok társaságában felment autóval Poianára. A templom toronyán nemzetiszínű zászló lengett s a harangok zúgtak. Bementek Berinde lelkész lakására. A lelkész az asztal mellett ült, Dumitrescu kollégájával és bort ivott. Az asztalon egy szál gyertya égett. Amikor Berinde meglátta munkatársunkat, így szólt: — Tudom, hogy maga az Uj Kelet munkatársa s azt is tudom, hogy sok butaságot írt eddig rólam. Most azonban a vendégem s ezért nem lesz büntetés.

(Folytatás a 3. oldalon.)

Elismert és bebizonyított legmegbízhatóbb teljes garanciát nyújt. Kapható minden egyszerűbben és drágábban és illatszertárban.

ELEM!

er Haggemacher

na-sör
ilsen

A " - kertben

ésági Bank
pénztár Rt

Piața Unirii No 9
Becean Better, Cehul-
toubou Zsidó, Zálau-Zilah
Nagyenyedi "Kisegítő"
And Nagyenyed és en-
újvári főköntézte.

tökéi
lió lei

et minden ágazatával
előre legelőnyösebben
ban szközől.

t devizahely.

detések

KOMMIS der Manu-
fakturbranche, 19 Jahre
alt, der drei Landes-
sprache mächtig, Ab-
solvant der höhereren
Gewerbeschule, such-
Stellung. Näheres in
der Verwaltung dieses
Blattes.
SCHWARTZ 16-
NÁCNÉ orth. köcs
VEGETARIUS ER-
TERME és tejszarnok
Reg. Ferdinand (We-
selényi-utca) 10. A fel-
slalt megnyit. A fel-
használt tejmentek se-
járt készítményeim.
Ugyanott naponta friss-
tejből és bivalytej há-
hoz szállítva is kap-
ható.

A Jewish Agency első palesztinai jelentése kedvező helyzetképet mutat

Nincs munkanélküliség Palesztinában. — Javult a közegészség- és tanügy. — Békéltető hivatalok munkáltatók és munkások között

London, július 5. A kibővített Jewish Agency most tette közzé első jelentését eddigi munkájáról. A jelentést teljes szövegében alább adjuk:

1. A Jewish Agency Palesztina-exekutívájának munkája sokat szenvedett az által, hogy a rendelkezésre álló erők javarészt koncentrálni kellett ama feladatok elvégzésére, amelyek az augusztusi események következményeként hátráltak az exekutívára. Ehhez tartozik az a tevékenység is, amely összeköttetésben állott a palesztinai események megvizsgálására kiküldött parlamenti bizottság munkájával, Sir John Hope Simpson szakreferátumával és a Népszövetség Szentfal-bizottsága elé terjesztendő adatgyűjtéssel. Az exekutív munkáját megnehezíti a súlyos pénzügyi helyzet is. Az augusztusi zavargásokat követő első hetekben a zsidó nép nagyszériű és lendületes megerőltetéssel jelentékeny összeget teremtett elő a palesztinai segélyezés és újjáépítés céljaira. Emiatt elkerülhetetlen volt, hogy a rendes pénzbeszerzési akciók egyes országokban bizonyos ideig szüneteljenek. A kedvező len gazdasági helyzet Amerikában és a legtöbb európai országokban hátrányosan befolyásolja a pénzügyi helyzetet.

Haladás a konszolidáció munkájában

2. A mezőgazdasági kolonizáció terén ennek az évnek programszerű feladata az volt, hogy a Jewish Agency telepítési a Jordán-völgyében, továbbá az Emek keleti és középső részében konszolidáltassanak. Az 1927-ben alapított telepek az Emek nyugati részén a jövő évben kerülnek konszolidálás alá. Ősszel a meglévő kolóniák konszolidálása befejeződik és a rendelkezésre álló eszközök új kolonizációkra lesznek fordíthatók. Kérdéses azonban, vajon a pénzügyi helyzet e kolonizációs tervek végrehajtását lehetővé teszi-e majd. Mindenesetre megállapítható, hogy ebben az évben a konszolidáció jelentős haladást tett. A konszolidálás célja befektetésekkel a telepeket önállóítani és szerződéseket megkötötte által e telepek viszonyait a Jewish Agencyhez, mint a kolonizáció legfelsőbb fórumához szerződészerű alapotra fektetni. E terv értelmében számos telepes öntöző csatornákat létesítettek. Így Balfuriában és a Rechovot melletti Schiller-féle kvucában. Más kolóniák viszont újabb telekvásárlásokkal biztosították a kolóniák gazdasági prosperitását. Így Kfar Junban, Kinerethben, Merchaviában, Kfar Jidurban és részben a Nuris területén. Ahol nem lehetett újabb földeket vásárolni, ott a telepek számának csökkentésével a visszamaradtak számára lehetővé tettük a jövedelmező gazdaság folytatását. (Igy Kfar Hitlinben). Az Emekben utakat építettünk, ugyiszintén a tengerparti síkságain. Telefonokat rendeztünk be és ezzel nemcsak a közbiztonságnak tettünk szolgálatot, hanem feljavítottuk a telepek közötti forgalmat és a termékek könnyebb elhelyezését.

Új kolonizációs munka

3. Új kolóniák megteremtése. — mint jelentettük — nem tartozik a kolonizációs részort ezévi programjába. Mindazonáltal egy új telepet lehetővé létrehozni, a Rechobottól délre fekvő Beth Chanant, ahol 40 Bulgáriából származó

zsidó családot tudtunk letelepíteni. Ezek kisebb, főként narancstermeléssel foglalkozó gazdaságokat vezetnek. Mint ismeretes, a Jewish Agency adminisztratív bizottsága egyik utóbbi ülésén elhatározta, hogy budgeten kívüli pénzeket ezer zsidó munkás családát fog letelepíteni a nagy kolóniák környékén. A terv egyelőre az előkészítés stádiumában van. Ami az augusztusban elpusztított telepeket illeti, ezeket a munkákat a Jewish Agency kolonizációs részortja az újjáépítési alapok eszközeivel fogja végrehajtani. Beer Tuviában eredményes furásokat vezettek viz után és kétezer dunamot szántottak fel a jövő évi munka előkészítéseként. Beer Tuvia újjáépítési terveinek részleteiről egyelőre tárgyalások folynak a telepesekkel.

A mezőgazdasági kísérleti állomás eredményei

4. A Jewish Agency mezőgazdasági kísérleti állomása, amelynek központját Tel-Avivből áthelyezték Rechovothba (mellette Gebataban, az Emek nyugati részén fiókot állítana fel) folytatja a palesztinai mezőgazdaság feltételeinek tudományos kutatásait és igyekszik olyan munkásokat megjelölni, amelyek alkalmasak a mezőgazdaság fejlesztésére. A kísérleti állomás vezetője a közelmúltban a ciprusi narancstermelés tanulmányozására küldött ki egyik tisztviselőjét. Az állomás kísérleti földjein újabban öntözött földek burgonyatermesztést próbálta ki. A kísérletek sikerültek és a jövő évben sokkal nagyobb területen fogják megismételni ezeket a próbákat. A kísérleti állomás most első ízben küldött a zsidó telepesek által előállított kendert Londonba, megvizsgálás céljából. Minthogy a londoni szakvélemény nagyon kedvező volt, a jövő évben meg fogják szervezni a zsidó telepeken termelt kender exportját.

A palesztinai termelés piaca

5. Telepeink termékeinek elhelyezése Palesztinai, mindenekelőtt pedig a palesztinai zsidó piacon igen jól halad. A „Tenua” nevű fogyasztási szövözet jelentése szerint egy a tejtermékek, valamint a tojás, vetemény, szárnyas és gyümölcs értékesítése igen kedvezően fejlődik. Az exekutív külön bizottságot nevezett ki, amely foglalkozni fog azzal a problémával, hogyan lehetne telepeink termékei számára újabb külföldi piacokat megnyerni. A bizottság elnöke, Vireles ur, a Bank of Cooperative Institutions igazgatója. A bizottságban az exekutívon kívül a kormány és a PICA is képviselteti magát.

A terméklátások a mezői egerek elszaporodása miatt rosszabbodtak

6. A terméklátások ebben az évben biztatóak voltak és a sáskák telepeinken nagyon kevés kárt okoztak. Fajdalom azonban, a kedvező kilátások nem váltak be és a mezői egerek, amelyek első sorban az Emek nyugati és keleti részét lepték el és most már a Nuris területére is eljutottak, súlyos veszteséget jelentenek telepeink számára. Helyenként bizony a gabonát teljesen tönkretették. Az exekutív erről a csapásról mielőtt az anyagról áttekinthető képet kap, külön jelentést fog tenni.

Az augusztusi események óta történt bevándorlás

7. Az augusztusi események óta hozzávetőleg 5000 zsidó bevándorló jött Palesztinába, javarészből chaluco, akik a Jewish Agency certifikátaival érkeztek. Minden különösebb nehézség nélkül sikerült a bevándorlókat elhelyezni elsősorban az ültetvényes kolóniákban. Ismeretes, hogy a kormány a folyó félrevel felfüggesztette a már kiadott certifikátok érvényességét, eltekintve attól a 950 certifikáttól, amelyet már azelőtt adtak ki erre a félrevel.

8. Az exekutív Agronsky és Thabib urakat Adnbe küldte ki, hogy vizsgálják ki azokat a feltételeket, amelyek mellett lehetővé válik jemenita zsidóknak Palesztinába való kivándorlása. A nevezett urak már betérjésztették jelentésüket és javaslataikat. Az exekutív arra is törekszik, hogy az Oroszországból való bevándorlást megkönnyítse. A jövőben az oroszországi kivándorlók Moszkvában kapják a brit konzulnál certifikátjaikat és vizumjaikat és nem lesznek arra kényserülve, hogy — mint eddig — Konstantinápolyba utazzanak ebből a célból.

Közegészségügy és építkezés

9. A közegészségügy és lakásprobléma kivizsgálására az exekutív külön bizottságot küldött ki Judea és Samaria kolóniáira. Ezek a kolóniák szokták ugyan is a legtöbb újonnan érkezett chaluco foglalkoztatni. A bizottság javaslatot tett az egyszésgügyi és az építkezési problémák megoldása tekintetében. Minthogy az exekutív ebben az évben tízenegyzet házat és tizenöt barakkot épített különböző kolóniákban, most egy újabb összeget folyósított abból a célból, hogy az újonnan bevándorlottak számára lakásokat építsenek.

A jisiv egyharmada bérmunkás

10. Az exekutív statisztikai részortja az elmúlt március havában az Általános Zsidó Munkásszervezettel karöltve fontos statisztikai munkát végzett. Összeszámlálták az összes bérmunkásokat (munkásokat és munkásokot, tanítókat és tanítónöket, óvónöket, tisztviselőket, alkalmazottakat, alkalmazott orvosokat és betegápolónöket). Kiderült, hogy ezek száma 25.000-re rug, vagyis családunk is ideszámítva, körülbelül 50 ezerre. Ez a jisiv egyharmadát teszi ki. A statisztikai munkálatok további során összeszámlálták a zsidó iparban és mezőgazdaságban dolgozókat. Az adatok feldolgozása után a részletes statisztikát közzé fogják tenni.

Kedvező munkahelyzet

11. A statisztikai vizsgálatok újabb is megmutatták, hogy a munkában való elhelyezkedés lehetősége ezidőszert kedvező. Legfeljebb ötszáz a munkanélküliek száma.

A városokban, különösen Jeruzsálemben elég nagy az építkezés és ennek megfelelően nagyszámú zsidó munkás kap alkalmazást. Egyedül Jeruzsálemben 1300-nál több zsidó van építkezéseknél elfoglalva. A kolóniákban is, ahol egyébként ebben a holt szezonban sok a munkanélküli, a helyzet kielégítő. A szálló- és mandulaszüret, valamint egyéb munka ismét az összes dolgozókat abszorbeálni fogja. A zsidó gyáriparban és kézművesség terén a munkaviszonyok normálisak. Ugyanezt azonban nem lehet állítani a kormány által kiírt közmunkákról, amelyeknél ezidőszert mindössze 220 zsidó munkás van elfoglalva. Közöttük kilencven a haifai kikötői munkánál van.

Munkáltatók és munkások közötti vitás ügyek rendezése

12. Az exekutív intervenciója segítségével sikerült a Kfar Seba munkáltatói és munkásai között kitört konfliktust egy 1931 január elsejéig érvényes szerződéssel elintézni. Közben tárgyalások folynak egy hosszabb lejáratu szerződés megkötésére. A munkaadók és munkások közötti béke érdekében nagyon fontos, hogy a zsidó munkások és munkáltatók között felmerülő ügyek elintézésére tervezett paritásos munkahivatal ügye pozitív eredménnyel járt. Ilyen hivatalok Magdielben és Raananéban már kötöttek is munkaszerződéseket. A munkahivatal vezetése egy-egy munkaadó és munkás kezében fekszik. Ezek egy harmadik semleges elnököt vá



100% legjobb hus folyékony alakban.

Egy tányér forró vízben egy kanálka BOVRIL tápláló levest ad.

A BOVRIL sandvichek vajjal legízletesebbek.

Vezérképviselő: AGECO S. A., București, Str. Sf. Ionică 9.

BOVRIL

lasztanak. E hivatalokon kívül egy központi munkahivatal is létesítenek, mint legfelsőbb fórumot, amelynek tagjai közé az exekutív és a Vaad Leumi is delegált tagokat.

A közoktatásügy emelése. 21 ezer tanuló

13. Jóllehet ebben az évben a zavargások miatt néhány iskolát be kellett zárni, amelyeket csak az újjáépítés után lehet ismét megnyitni, a Jewish Agency alá tartozó iskolák és tanítványok száma gyarapodott. Mig tavaly 227 iskolában 19.500 tanuló tanult, ebben az évben a tanulók száma 21 ezer, az iskolák száma pedig 230. A 21 ezer tanuló közül 4650 óvodába jár, 13 ezer 700 népiskolában, 1465 középiskolában, 526 a tanítóképzőben, a többiek különböző ipariskolákban tanul. A tanulók közül 5000 Jeruzsálembre, 7800 Tel-Avivra, 1700 Haifára, 3000 a judeni kolóniákra, 750 Samaria kolóniákra, 1700 az Emek és Galilea, a többi pedig a többi városokra esik. A Jewish Ag. iskoláiban 13200, a Mizrachieban 6300, a zsidó munkások iskoláiban 1500 tanuló tanult.

14. Az utóbbi hónapokban két zsidó kórházat avattak: Kupath Cholim központi kórházat, amely eddig ideiglenesen Ejn Charodban volt elhelyezve. Most új épületbe — Atule és Kfar Jeldim között — került. Ezenkívül felavatták a Péter Schweitzer-féle kórházat, amelyet a hadassa kezel Tibériásban. A kórház berendezését a Jewish Agency pénzeiből vásárolták. Haifában, ahol a Hadassa kórházának osztályai olyan helyiségekben voltak, amelyek nem feleltek meg a célnak, a kórház elhelyezése tekintetében tárgyalások folynak. Valószínűleg hatalmas új épületben nyer elhelyezést a kórház.

Örök fiataliságot
nyer, aki haját vagy szakállát a híres **Henol Royale** terméssel hajfestő (incurával festi).
Kis doboz ára Lei 100 — Nagy doboz ára Lei 250 —



A hajfestőszerek királynője
a folyékony, minden kívánt színárnyalatban **HENNE ROYALE**
a híres keteti növény állandóan frissen raktáron.
Kis doboz Lei 100 — Nagy doboz Lei 150 —
Díjtalan utasítás a festőszerek használatára. Más festőszerek által elrontott hajszínt rövidesen és a legnagyobb gondtal helyrehozzuk. Kérj minden nagyobb gyógyszerárban, drogeriában, fodrászüzletben és illatszerekkereskedésben. Ahol beszerzése nehézségekbe ütköznék, küldje be az összegét talványon vagy utánvétellel a vesérképviselőhöz.
Institut de Beauté Dortholmer
București, Cal. Victoriei 0. (a Cinema Select mellett)
Kérje az új árjegyzéket. — Minden katonai magyar használati utasítással van ellátva.

Orth. Leányinternátus
BUDAPEST, VII. Nagydiófa-u. 34. II. 10
Megnyílik szeptember hó 1-én.
Előrangú referenciák. — A legkényesebb igényeket is kielégítő ellátás. — Gondos nevelés. — Modern nyelvek. — Zene. — Mérsékelt árak.
Jelentkezések már most elfogadtatnak!

Julius hó
6-án

Nagy Somér kerti ünnepély
az Izr. Nőegylet Cal. Victoriei 89 sz. alatti kerthelyiségében

Julius hó
6-án



(Folytatás az első oldalról)

Ezután Sfetea esendőrkapitányhoz fordult:

Mit akartok tőlem? Amit én csinálók, az az állam és a nép érdeke. Amit ti csináltok, az büntény a keresztény Europa ellen. Vedd tudomásul, hogy csak egy hajszálon mulott, hogy Daniló letartóztatása miatt nem dobtak ki a hadseregből.

A lelkes ezután egy táviratot mutatott fel, amelyben az uralkodó megköszöni a hozzáintézett üdvözlő táviratot. Ezzel a távirattal Berinde lelkes és legmagasabb körökkel való összeköttetését akarta megfigyeltetni.

Egy érthető fenyegetés

Ezután egy patetikus jelenet következett. Berinde széttárta mellén a kabátját és kezét a pápi keresztre téve, így szól Sfeteához:

Vedd tudomásul, ha bármelyikünk hozzá mersz nyulni, agyonverünk. Emlékezzél, hogy mi agyonlőttük a jasi rendőrprefektust, agyonlőttük David Falikut és senkinek nem történt

semmi baja. Te is ezek sorsára akarsz jutni?

Munkatársunk Berindéhez fordult a következő kérdéssel:

Főtisztelendő ur, magát azzal vádolják, hogy része van a mai tüzkatasztrófában.

Berinde legyintett egyet a kezével és mosolyogva mondta:

— Ez nem igaz. Majd hozzátette:

Keletkezik az új vérvád

— Ép az ellenkezője igaz ennek. A napokban felszaladt hozzám egy cseléd-lány, aki zsidóknál szolgált és elmondotta, hogy kihallgatott a gazdájánál egy beszélgetést, amely szerint a zsidók fel akarják gyújtani a falut, hogy ilyenformán ránk hársítsák a felelősséget.

Munkatársunk végül azt kérdezte a lelkészről, hogy mit tud Constantin Daniló holletéről?

— Minden nap találkozunk vele — válaszolta Berinde.

Ezek után a látogatók jónak látták, hogy bucsut mondjanak Berinde lelkes barátságos portájának.

Daniló már nyolc héttel ezelőtt felszólította a parasztokat, hogy gyűjtsák fel a zsidók házeit

Az itt következőkben egy olyan momentumra akarjuk felhívni a vizsgálóbíró ur figyelmét, amely minden bizonytalanság helyes irányba terelheti a nyomozást. Nyolc héttel ezelőtt, május 13-án, máramarosszigeti tudósítónk jelentése alapján, szó szerint a következő cikk jelent meg az Uj Keletben:

„A máramarosszigeti antiszemita agitáció ügyében bevezetett vizsgálat ma délelőtt megdőböntött eredményre vezetett. A dragomérfalvi esendőrőrs vezetője letartóztatott négy parasztot, akiknél Constantin Daniló leveleit találták meg. Ezekben a levelekben az antiszemita agitátor a megkötött verszövetségre figyelmezteti a parasztokat és felhívja, hogy tartson ki a zsidók kiirtására irányuló harcban. A levelekben Daniló utasításokat ad a parasztoknak, hogyan járjanak el a zsidók életének és vagyonának elpusztításánál.

Kitűnik a levelekből, hogy Daniló terve szerint egy előre megbeszellt időpontban a verszövetség tagjainak fel kell gyűjtaniok Máramaros zsidó lakta falvait. A terv szerint a gyűjtogatás Borsán veszi kezdetét.

Ezt a tudósítást annakidején a hatóságok figyelmébe ajánlottuk és kértük, vezessék be az erélyes nyomozást Daniló leveleinek ügyében. A vizsgálat nem indult meg, ellenben Constantin Daniló, aki írásban szólította fel a parasztokat, hogy gyűjtsák fel a zsidók házeit, mindennapos vendége lehetett Berinde lelkesnek, anélkül, hogy komolyan megakadályozták volna.

Ha semmi más bizonyíték nem volna, mint az a levél, akkor is éppen elegendő ok volna arra, hogy a vizsgálat ebben az irányban igyekezzék kideríteni az igazságot.

Néhány beszédes momentum

De vannak egyéb momentumok is, amelyeket a vizsgálóbíró figyelmébe ajánlunk. Szücs József vasutas kijelentette Stein Wolf és Hager borsai lakosok előtt, hogy román parasztok, akikkel beszélgetett, azt mondták neki, hogy pénteken vége lesz Borsának.

Frei Motel koresmáros elmondja, hogy pénteken reggel egy idegenből való paraszt állított be hozzá. Kenyeret és pálinkát kért tőle ingyen.

— Miért ingyen? — kérdezte a koresmáros, mire a paraszt ezeket mondotta neki:

— Legyetek boldogok. Ha én nem vagyok, még az éjjel leégett volna Borsá.

Mialatt a paraszt a pálinkát itta, kigyulladt az egész falu.

Az első épületek között, amelyek lángba lobbantak, volt Werzberger Léb istállója. Pénteken reggel az istálló

előtt egy ismeretlen parasztot láttak egy legény társaságában, mialatt az épület bent már égett. Az istálló ajtaján lévő lakat le volt törve. A két paraszt, akiknek a nevét még nem sikerült megállapítani, amikor látta, hogy észrevették őket, kiabálni kezdett, hogy jöjjenek oltani. Azóta nyomtalanul eltűntek.

Még egy jellemző momentum, amely arra mutat, hogy nem véletlenség okozta a tüzet. A patak partján lévő Fruchter-féle vízimalom kereké a vízben forogva égett és le volt öntve benzinnel.

Mégis három helyen ütött ki a tűz

Perdöntő motívum az egész ügyben az, hogy a tűz egyszerre csapott fel több helyen. Borsán a nagy fejetlenség

és zűrzavar következtében, amelyet a tűz váratlan kitérése okozott, érthető módon senkinek sem jutott eszébe abszolút precíz időmegfigyelést tenni és a tűz okát megállapítani. De még így is csak abban térnek el a vélemények, hogy a dr. Salamon Miksa házában kiütött tűz után azonnal, vagy pedig csak két-három pere múlva gyúlt ki a többi ház. Tény az, hogy másodikkak a dr. Salamon házatól ötszáz méternyi távolságban lévő Neuevits Noé háza gyulladt ki, azután az ellenkező irányban, nyolcszáz méternyi távolságban lévő Markovits Zalman Léb háza, végül pedig az ugyancsak más irányban fekvő Werzberger Léb istállója. A tűz tehát három irányban ütött ki, viszont a szél, amelyre az összes hivatalos kommunikációk hivatkoznak, csak egyirányú volt. Különböző is az említett három házat és a dr. Salamon Miksa házat egy domb és egy patak választja el a Werzberger istállójától.

Juga prefektus szerint csak szerencsétlenség történt

Szombat délután dr. Juga Gábor vármegyei prefektus a következőket mondta az Uj Kelet munkatársának:

— Amikor kiutaztam Borsára, azzal a meggyőződéssel mentem ki, hogy csak ugyan büntény történt, de Borsán meggyőződésem róla, hogy szerencsétlenségről van szó.

Arra a kérdésre, hogy miképpen magyarázza meg azt, hogy a tűz három

20 leierért

a Temesvári Első Takarékpénztár által garantált temesvári mentőegyesület sorsjegyeivel

514.500 lei

közölte a 100 000 leies főnyeremény elnyerésére nyílik esélye.

Huzás f. év aug. 3-án feltétlen és visszavonhatatlanul.

Sorsjegyet vásárolhat Clujon tözsdekben, borbélyüzletekben, nyitított árusoknál és Balázs Gyula főbizományosnál Regina Maria 22. sz. alatti irodán, ahonnan pénz előzetes beiktatása ellenében postán is reade hetők. 5 drb. 117 lei. Sorsolás eredménye napilapokban közölve

irányban keletkezett. Juga prefektus azt a választ adta, hogy a szél elvitte a szikrákat.

Általában véve az első hatósági vizsgálat meglehetősen vonatott és felületes volt. Ezért nem lehetett azonnal megállapítani pontosan a tűz okát. Valószínűleg örök rejtély marad az, hogyan helyezték el a tüzszereszközöket, mert a vizsgálat sokkal lanyhább, semhogy erre világosságot tudjon deríteni.

A miniszterelnökség kommunikéje szerint: „A tűz kizárólag baleset következménye“

Ezek után érthető meglepetéssel olvastuk a miniszterelnökség és belügyminisztérium alábbi kommunikéjét, amelyek be sem várva a vizsgálat eredményét kategórikusan megállapítják, hogy a tűz kizárólag baleset következménye. A miniszterelnökség sajtóirodája hivatalosan közli a Rador távirati iroda utján:

A reggeli lapokban közölt téves hírekkel szemben meg kell állapítanunk, hogy a borsai tüzvész dr. Salamon Miksa orvos lakásán kitört kéménytüz okozta, amelyet nagy szelvény segített elő. 128 ház, nagyszámu istálló és egyéb melléképületek pusztultak el. Emberáldozata nem volt a katasztrófának. A tűz helyszínére érkezett a megye prefektusa, a esendőrpáncsnökség vezetője és a főügyész, akik megtették az intézkedéseket a tüzvész lokalizálására és a hajléktalanok elhelyezésére.

A hatóságok a tűz eloltása után távoztak el a helyszégből. Mindazok a verziók, melyek szerint a tüzet bűnös kezek okozták, teljesen alaptalanok. A tűz kizárólag baleset következménye.

A belügyminiszter szintén kommunikéjét adott ki, amely szerint Salamon Miksa dr. olyan deklarációt adott, mely

szerint a tűz a házában történt gondatlanság miatt keletkezett. Minden más verzió alaptalan.

A belügyminiszter Camarasecu belügyi vezérfelügyelőt a helyszínére küldötte, a vizsgálat megejtése végett.

Mit mond a községi bíró

Ezek a hivatalos kommunikék annál meglepőbbek, mert a hatósági közegek kijelentései szerint is még nem nyert megállapítást, vajjon büntény, vagy szerencsétlenség esete forog fenn.

Munkatársunk beszélgetést folytatott Filipan Vasile borsai községi bíróval, aki erre vonatkozólag a következőket jelentette ki:

— A magam részéről nem mondhatom, hogy gyűjtogatás történt, de azt sem, hogy szerencsétlenség esete forog fenn. Nincs még bizonyíték sem az egyik, sem a másik feltevés alátámasztására.

Ezzel szemben Steinfeld Lázár hitközségi elnök kijelentette munkatársunk előtt, hogy a tüzvész nem véletlen műve. Nem utolsó sorban az a körülmény is arra vall, hogy a pojanai parasztok látható kárörömmel nézték a siralmas képet, amit az égő Borsá nyujt.

Eljárás indul az Uj Kelet ellen rémhírtérjesztés miatt

A kolozsvári tartományi igazgatóságon szerzett értesülésünk szerint az ügyészség eljárást indít mindazon lapok ellen, akik azt írták, hogy a borsai tüzkatasztrófával kapcsolatban gyűjtogatás gyanúja forog fenn. A lapok közül természetesen elsősorban az Uj Kelet ellen indul meg az eljárás. Mi nyugodt lelkiismerettel nézünk a beígért ügyészségi eljárás elé, mert mindaz, amit leírtunk, a helyszínrre kiküldött munka-

társaink közvetlen megfigyelései voltak. Mi nem kívánunk prejudikálni a beindított vizsgálatnak csupán adatokat szolgáltatunk, amelyek a vizsgálatot helyes irányba terelhetik. Ugyanezt elvárjuk azonban a hivatalos köröktől is és éppen ezért vetjük meglepetéssel tudomásul a miniszterelnökség és belügyminisztérium kommunikéjét, amely a vizsgálat eredményét be nem várva, leszögezi, hogy büntényről szó sem lehet.

Megmozdul a zsidó társadalom szive

A borsai zsidóság iránt egyébként az egész országban óriási részvét nyilatkozik meg és egy hatalmas segélyakció van megindulóban.

Dr. Fischer József képviselő ma felkereste a tartományi igazgatóságon Hodor vezérfelügyelőt, aki a távollévő Mol dovan minisztert helyettesíti. Hodor közölte dr. Fischer Józseffel, hogy Juga prefektus jelentése szerint a tüzkár legnagyobb része biztosítás utján megtérül. Ezzel szemben kiküldött munkatársaink azt jelentik, hogy a leégett házaknak csak egészen jelentéktelen hányada volt biztosítva. Mődunkban fog állani, hogy már legközelebb erre vonatkozólag pontos adatokat közöljünk.

Dr. Fischer képviselő felkérésére Hodor vezérfelügyelő táviratilag fordult a belügyminiszterhez, amelyben a borsai kárvallottak részére ötszáz ezer lej azonnali gyorssegély kintalását kéri.

Az egész országban megmozdultak a zsidó szívek és egy egészen nagystíliú gyűjtőakció van kialakulóban. A szamosújvári zsidó ifjúsági egyesület és Trumpeldor ma telefonon közölte szer-

kesztőségünkkel, hogy tízezer lejt küldött el a borsai károsultak részére.

Borsai zsidósága egyébként a legkétségbeesettebb helyzetben van. Steinfeld Lázár hitközségi elnök kijelentette munkatársunknak, hogy még csak mára és holnapra van kenyerük, egyéb élelmiszerük pedig egyáltalán nincsen.

Az eddigi megállapítások szerint egyébként a tüzvész által okozott károk a következőképpen csoportosíthatók:

A tüzvész mérlege

Összesen 111 lakóház, több istálló és csűr, valamint 88 melléképület égett le. Az elpusztult ingatlanok értéke egymagában meghaladja a hatvanmillió lejt, ha nem számítjuk bele a különböző berendezési tárgyakat, amelyek ugyan csak odavesztek. A tüzvész következtében 252 család vált hajléktalanná, vagy is körülbelül kétezer lélek maradt fedél nélkül Borsán. Gesztner Helén negyven éves borsai zsidó asszony a tűz következtében megvakult. A községet éhínség fenyegeti. Ha valaki Borsára érkezik, a főmeg azzal a kérdéssel rohanja meg, hogy hozott-e kenyeret.

us folyékony

vízben egy tápláló le-

richek vajjal

GECO S. A., Ionică 9.

RIL

alokon kívül egy stalt is létesítenek, mot, amelynek tag- és a Vaad Leumi

ktatásügy emelése, tanuló

az évben a zavargatolat be kellett zár- az újjaépítés után ni, a Jewish Agencyk és tanítványok. Míg tavaly 227 is- 20 tanult, ebben az na 21 ezer, az isko- A 21 ezer tanuló ar, 13 ezer 700 nép- iskolaiban, 526 a többiek különböző A tanulóknak közl- 7800 Tel-Aviv-) a judeni kolóniák- olóniáira, 1700 az rőbbi pedig a többi Jewish Ag. iskolái- iában 6300, a zsidó a 1500 tanuló tanul.

napokban két zsidó upath Cholim Köz- ly eddig ideiglene- velt elhelyezve. Atule és Kfar Jela- Ezenkívül felavat- tzer-féle kórházat, kezel Tiberiasban. t a Jewish Agency . Haifában, ahol a k osztályai olyan t, amelyek nem fe- a kórház elhelyezé- gyalások folynak. mas új épületben rtház.

talságot

gy szakállát a híres Royale

ő "incurával festi"...

ek királynője

vánt színárnyalatban ROYALE

ndóan frissen raktáron. Nagy doboz Lei 150— k használatára. Más festő- t rövidesen és a legna- s. Kérj minden nagyobb s. fodrászüzletben és illat- zerzése nehezségebe tít- et talványon vagy után- épviselőhez.

te Dorthelmer (a Cinema Select mellett.) minden karton magyar haszn- al van elátva.

us hó

án



Aki megismerte, meg is szereti

Az ismerkedés 33 Leibe kerül

Ennyiert veheti FLEURON állatregényét július 15-ig. Azontul 75 Lei

DANTE KIADÁS

Steinhof, zöld falak között

Kopog a kulcs, nyílik az ajtó. Előttünk Dante pokla nyílik. Egy nagy terem, ablaka rácsos, padokban és székekben öreg gyermek-arcok vigyáznak. Egy felszökik, hogy a nyíló résen kiszurranjon. Visszaszorítják. Egy gyermek örömmel fut felénk — „Mama, mama!” Az arca boldogan sugárzik. Egy másik sírni kezd, jajgat, vijjong, a könnyei hosszú sorban potyognak. Szép, furtos fejek hajladoznak imádkozva: hálóságok között, nappal, a szabad mozgás paradicsomából kizárva.

Az ajtót visszacsukják mögöttem. A zaj még utánunk lopózik, mint egy keserves orgonajáték befejező morgása.

Egy nagy kert: szétszórt asszonyokkal. Egy síncs kar-karban a másikkal, egy se beszél szívvvel a másikkal. Csupa ellenség ül itt, vagy sétál, ugrásra készen, mint a vadonban. Egyik utánunk lopózik: „A barátom most érkezik meg a Semmeringről”. „Igazán? Na ennek örülök!” A doktornő megszűri: „4 éve szakadtam, mindennap ezt mondja”. Egyik kézimunkál, megnézük. Gyönyörű filét készít. Van két függönyszárnya is készen, szorgos kezekkel huzta elő a kosarából, selyempapírba csomagolva. A munka minden szeme ép, sehol sem elmebeteg. „Csinálok a doktorkisasszonyok is!” mondja. „Köszönöm, nekem mindennem van, függöny, terítő” — feleli a kísérőm. „Doktornő! Nekem itt fáj!” nyomkodja az oldalát. A doktornő levetkőzteti, kikopogja, receptet rendel. Az ápolónő gyorsan feljegyzi. Tovább.

Terem, fekvőbetegekkel. „Doktornő, ez az ágynemű, az én selyem és eszike huzataimat kérem, mi vagyok én, ki mer így banni velem...” „Jó, jó, hozzadjuk az ágyneműjét”. Készít. Ön méltó rá, hogy velem beszéljen! „Doktornő, a pápa sürgős levelet intézett hozzám és megbízott, hogy XIV. Lajosnak...” Átvesszük a levelet, tovább megyünk. Naponta kap az orvosnő szerelmes levelet, üzletieket, verseket és szindarabokat.

„Hogy van? Látom, jobban!” „Gyafázatosan!” feleli a kérdezett. Az orvosnő ügyes kézzel kicsereleli a beteg lábán a kötést. Egyik ágyban sápadt nő fekszik. Ahogy az orvosnő közeledik, ordítani kezd.

A személyzet gyorsan kézbe ad egy etetőcsövet, ketten lefogják a beteget, az orvosnő ügyes kézzel az orron át lecsuszátja a nyelvcsőbe és egy ápolónő tölti belé a táplálékot. Először levest, utána főzeléket. A beteg ordít, hánykolódik, míg az orrát vérsre sebz, görsösen kapaszkodik az üvegcsőbe, megpróbálja szét pattintani. Hogy összeszebezi magát és azután egy fél üvegcsővel a mellében szaladgálhat, azzal nem törődik. „Hetek óta nem akar táplálékot venni magához” magyarázza a kísérőm. Majd kiadja a rendeletet: „Holnap éheznek, holnapután táplálékot tenni elébe, hogy egyedül egyék!”

Egyik beteg elfedi az arcát kezével és lassan, mint a tartós őszi eső, sir-dogál. Előtte egy gyermek fényképe fekszik. „Miért sir? Mi hír a gyermekéről?” „Szegény, elpusztul nélkülem, mi lesz vele az anyja nélkül?” A fénykép egy öt év körüli gyönyörű fiúcskát mutat tirol-i öltözékben. „Nézze, hisz ez remekül van, szép, egészséges. Egykezzen jókedvű lenni akkor hazarendeljük a fiacskájához! Milyen idős ez a gyerek?” „Kétéves!” összenézünk a doktornővel. Mikor tovább megyünk megjegyzem: „A melankólia nincs összefüggésben a gyerekekkel”. A doktornő felvilágosít: „Törvényszéki eset. Notórius tolvaj. A betegséggel akarja fedni magát. Megfigyelés alatt van. A gyerek a kép után itélve, legalább 5 éves. Meglehet, hogy kölesönként gyerek, nem is az övé!”

Egyik ágyból suttognak: „Doktornő, mikor szabad kimenem a kertbe?” „Megnézük a láztáblát. Holnap kimehet!” „Köszönöm! Saját ruhámban? Látogatató várok. Egy ur...”

Hálóságból visitanak: „Megigérté, hogy kienged a kertbe!” „Meg, ha jól viseled magad”. „En? Hiszen én jó vagyok!” „Egyik percben. De a má-

sikban elkezdted”.

„Kedves doktornő, kérem mutasson be a vendégnek!” Egy őszhajú nő tör utat felénk. Beszélgetünk. „Nem nyelv tanárnő Ön?” kérdelem tőle. „Nem, de több nyelvek beszélek. Irok és olvasok öt nyelven. Irti fogok Önnek a Megváltásról”. Füzeteket kapok a kezembe. Egy önéletrajz. Egy filozófiai értekezés, amely így kezdődik: „Örök-érvényű igazság csak az lehet, ami a világmindenségére vonatkozik. Részlet-igazság az, ami a logika törvényeinek megfelel, de nem alkalmazható az élet összes jelenségeire...”

Egy filmtéma: „Ha az ördögnek nyujtod egy kisujját...”

Egy beteg szegődik hozzánk. Rendesen viselkedik. Egyszerre ordítani kezd: „Zsidók, ki innen, megmérgezték a levegőt! Eljén a kereszt! A kereszt ragyogjon!” Az ápolónők hozzáfutnak.

Egy beteg letérdel elének. Egy másik mereven áll órák óta, egy pontra szegezve szemét. Egyik ép rohamot kap. Epileptikus. Leesik a földre, eszméletlen, hörög, a szája habot vet. Párnát tesznek a feje alá, a betegek összeszaladva nézik, ijedt szemekkel. „Az ördög” — suttogják.

Egy beteg melénk kerül. „A szem minden. A szem nyitott könyv, amiből mindent ki lehet olvasni!” Az okkultista tudományok megzavarodott hívője most mélyen szembe néz: „Magam előtt látok egy fölényesen intelligens teremtet, akiben szívjóság is van”. A jósók és grafológusok is körülbelül ilyen technikával dolgoznak.

Egy beteg megkérdezi tőlem: „Orvosnő, nem a Piquet-klinikán dolgozik? A professzor Lázár osztályán?” „Megnémulok a meglepetéstől. Honnan tudja? Talán látott ott?” „Nem. Csak úgy eszembe jutott!”

Egy nő sütvénnyel melegít. Kiteszi a napra és ha felmelegedett, behuza. Kitűnő ötlet ebben a hőségben! De hogy engedik sütvénnyel járnai a beteget? Az orvosnő megszűri, hogy ez a beteg — nem is beteg, csak szeret itt lenni. (Ami önmagában véve is már gyanus!) Zongoraművész, pompás zene és komponista és időnként felvételi magát, mert az anyjával, aki 12 szobás lakásban lakik, nem fér össze és meg akarja neki mutatni, hogy tud ő lakni másutt is. Hát ez is egy ok.

Ima és átok között haladunk tovább. Borzasztó zaj. A dühögő betegek osztálya felé közeledünk. Mintha kovácsok kalapácsolnának óriások erejével. Benézünk egyik cellába. A beteg nem lát és nem hall minket. Fekszik a csupasz földön, lába az ajtóhoz támasztva. Ezzel a két szegény lábball veri az ajtót, pihenés nélkül, szakadatlanul. A szoba teljesen üres. Négy zöld fal.

A doktornő bekopog. Felfigyel. Két örült szem, csupa méreg. Meg tudna fojtani bennünket. A társaság tovább megy. Megállók a tenyéryni figyelőlyuknál, beszélni kezdek hozzá, nagyon csendesen, mint egy gyerekhez: „Hogy vagy?” „Kérdem. „Hogy vagy, fáj valami?” „Megdöbben. Néz a szemembe. Nézem, komolyan. Elkezd sírni. Foly-nak a könnyei. Mosolyogni kezdék, nevetni. Rámámul. Elkezd mosolyogni. Nevet. Odaszorítja az arcát a kis fényhez és nevet. Hívom a doktornőt: „Nézze, ez ember lett!” A beteg kinyújtja utánunk a kezét. Ne menjünk el!

Másik cella. Egy szép, fiatal szőke lány. Eton-frizurás. Okos, intelligens beteg. Elbeszélget az orvosnővel. Mint jó társaságban szokás. Csak ép hogy meztelen. És fekszik a földön. A szobában zöld négy fal. Egyszerre, hirtelen, megragadja az orvosnő kabátját, egy rántással leszakítja róla a gombokat, megmarkolja a köpenyt. Az ápolónők birkóznak vele. Őten huznak ökléből a fehér köpeny szélét. Percekig tart. Ő az erősebb. Végre sikerül. Kiugrunk a szobából, előtöljük a zárat. Marad a zöld falak között. Az orvosnő injekciósüveggel és ápolónőgárdával visszamegy. Mint egy hős, bemerészkedik a dühögőhöz, belészurja a tűjét. Kész.

A megnyugtató szer ott kering a beteg nedvek között. „Féltékenységi roham volt” magyarázza az orvosnő. „Nagyon ragaszkodik hozzám, most haragudott, hogy nem egyedül mentem”.

Egy cellában fekete szakállas fiatal nő fekszik. Szerelmes szemeket vet ránk, a szemei, mint a parázs, világitanak.

Egy másik cellában egy nő ír. Folyton ír valamit, évek óta, dolgozik, mint a Danaidák. Tölti a feneketlen hordókat. Nem beszél egy szót sem.

Átmevünk a dühögők kertjén. Előttünk, mögöttünk ápolónők testőrsége. A betegek vesélyesen cikkáznak körülöttünk, mint a gránátok a harcúterén. Ide-oda ugrálok előlük, nehogy elkapják a kezemet vagy a ruhámat. Haragnak, szakítanak. Elének állnak, letérdelnek. Átjutunk a téren, a kapu felé s mikor a karám ajtaja bezárul mögöttünk, megkönnyebbülve felsőhajtok.

Örült zaj marad mögöttünk. Egy viharvert tenger, félrevert harangok, tüzzelzők és viharcsipok.

„A férfi nyugtalan-osztályon soha sincs ilyen zaj!” mondja a doktornő. „Azok csendesebbek”.

Az egyik kolozsvári liceum diákjai visszaléptek az érettségi vizsgától

A liberális Natiunea suiyo vadakat emel a vizsgáztató bizottság ellen, amely a román diákok 60 százalékát elbuktatja

Cluj—Kolozsvár, július 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Megirtuk, hogy a kolozsvári Baritiu gimnáziumban székelő érettségi bizottság előtt vizsgára álló román diákoknak eddig több, mint 60 százaléka bukott el a szóbeli vizsgák alkalmával. A diákok felkészültsége nem kielégítő és a bizottság szigorú. A liberális párt kolozsvári orgánuma, a Natiunea, az ügyvel kapcsolatban most több hasábos cikket ír arról, hogy milyen „igazságtalanságok” történnek a román diákok vizsgáztatása körül. Megírja a lap, hogy kedd estig 65 maturandus szóbelizett és ebből 37 elbukott, csupán tizenhét ment át, az is elégséggel. Az elbukottak között — a Natiunea szerint — jeles tanulók is vannak, akiknek azonban a bizottság, különösen Ghidionescu

Vladimir professzor egyes és kettős osztályzatot adott, hogy elbukathassák őket. A bizottság „részhajlósága és az illegális eljárása” — írja a lap — oly nagy elkeseredést keltett a szülők és tanulók között, hogy az ép sorra kerülő egyik kolozsvári liceum növendékei az utolsó percben visszavonultak a vizsgától. A Natiunea ezzel végzi cikkét: „Szigorú vizsgálatot és a bizottság fel-függesztését kérjük ebben a botrányos ügyben.”

A Natiunea cikkéhez csak ez a megjegyzésünk: Miért nem irt így a lap akkor is, midőn tíz éven keresztül a kisebb ségi maturandusoknak nem 60, hanem 70, sőt 80 százalékát buktatták el? Pedig azok alaposan felkészültek az érettségi-re!

Megint nem kapták meg fizetésüket Kolozsvár városi tisztviselői és nyugdíjasai

Dr. Mihali Tivadar polgármester, aki pénzért ment Bukarestbe, üres kézzel érkezett haza

Cluj—Kolozsvár, július 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Annak ellenére, hogy elmúlt már egy hét, hogy már július 6-ot írunk, Kolozsvár város tisztviselői és nyugdíjasai még nem kapták meg a fizetésüket. Napjaink tele vannak nehézségekkel, kötelezettségekkel — így a tisztviselők a legnagyobb szorongásban élnek, tekintve, hogy a súlyos gazdasági viszonyok miatt előre kell fizetni mindent, házbért, kereskedőt, mézáróst. Még nehezebb a nyugdíjasok helyzete, akik öreg emberek lévén, semmiféle mellékkeresetre nem tehetnek szert s akik napról-napra lehorgasztott fejfel ballagnak el a városi pénztártól, ahol azt a választ kapják: „Majd holnap, kérem”.

A város kasszájában semmi pénz nincs. Éppen ezért dr. Mihali polgármester a napokban Bukarestbe utazott, hogy a városnak az államnál lévő künnlevéseit beinkasszálja. Uglátszik azonban, hogy az állami pénztár sem áll valami jól, mert a polgármester ma ugyszólván üres kézzel érkezett haza. Illetékes pénzügyi faktorok sajnálattal jelentették ki, hogy Bukarestben nincs pénz, nem tudnak semmilyen összeget kiutalni. Hosszas kérelem után adtak ki egy, a városi laktanyák lakbérének kifizetésére vonatkozó utalványt, amit a polgármester a kolozsvári hadtestparancsnokságnál fog beváltani. Ez az összeg azonban, mivel az utalvány csak az ezévi, nem pedig a visszamenőleges lakbérékre is szól, — amint ezt a polgármester remelte — olyan esemény, hogy ebből alig jut egy pár tisztviselő fizetésére.

Igy most az a helyzet, hogy Kolozsvár város tisztviselői és nyugdíjasai egyelőre, meglehetősen bizonytalan ideig,

nem kapják meg az e havi illetményeiket.

A nagy pénztelenség miatt, amely Kolozsvár város pénztárában uralkodik, újabb kellemetlen nehézségek is keletkeztek. A városi munkákat a vállalkozók kezdik abbahagyni, vagy csak nagy immel-ámmal csinálják, mert amikor a városból pénzt kérnek, sohasem kapnak egy banit sem. A hajdan gazdag Kolozsvár lassan, de biztosan, lefelé halad a lejtőn. Jellemző erre az a tény is, hogy a különböző városi árlejtések, amelyek a közmunkálatokra irnak ki, alig akad jelentkező. Nem jelentkezik ugyszólván senki, mert előre tudják, hogy a város nem bír fizetni.

BENAMY: „KAJUT”. (Teljes kiadás) Ara 60 lej. Kapható az Uj Kelet könyv-osztályában.



ECKARDT

feszültségmérő
 a legfontosabb eszköze a
 kazánházaknak

Kevesebb tüzelő-
anyag! — Nagyobb
üzembiztonság!

Vezerképviselet:
Ing. Gh. Candeli
București VI Str. Antim 4.
Telefon 364-05

Hirdessen az Uj Keletben

Het

A liberális kihallgatás

Bucuresti—Bukarest tudósítójától) döntán kihallgatás rály előtt. A veres-sára hétfőn, vagy k-Bratianu György audiencián volt Ká-hez a kihallgatásho-nációkat fűznek és

élenként fogadtt gyöt, még mielőtt audienciáját k-

Bratianu Vintila végleg hétfőre tüzte is miniszterelnök latkozat tételére sz-alkalommal, anélkül-lesz a jelzett memo-jeszteni. Erre csak l-ha a király esetleg-kérni a helyzetről. Politikai körök él-ják az audiencia üg-hogy az audiencia en-sokáig húzódtott, am-mény szerint Bratia-érdemelt.

Vintila A liberális párt, a-szerint, nincs tulás-a Bratianu Vintila-hirekkel.

Attól tartanak, h-ítás, abban a formá-készítik, nem fog-beriberális párt a-Bratianu Vintila-zsugorodó

A párt vezetési köz-is adtak ilyen term-ségüknek Bratianu-nek az lett a követke-ő néhány napja felé-lis pártkörnek és a-történet jelentkezések-haestibe utazott.

Beavattok tudni-tianu Vintila ki-sem fogja szükséges-ja többi vezetőit in-visszavonul bírtok-után külföldi kör-

Az ifjú zászlobon

Bratianu György július 13-ra nagyvü-Kolozsvárra. Ezt a g-lyi zászlóbontásának-részvesznek azon a-ki küldöttéi, valamint-megrék delegátusai is-az alkalommal tartan-

Férfi- és fiur

UJI



CLUJ, Calea Regelo-URISZA

Hétfőre tüzték ki Bratianu Vintila audienciáját

A liberális vezér csak hűségnyilatkozatot tehet és nem nyújthatja át memorandumát a kihallgatáson. Szombaton délután Gogát fogadta a király. Elégületlenek a liberális pártvezérek. Bratianu György kolozsvári nagygyűlése

Stere visszalép a kormánypartba?

Bucuresti—Bukarest, július 5. (Az Uj Kelet tudósítójától). Goga Octavian ma délután kihallgatáson jelent meg a király előtt. Averescu marsall kihallgatására hétfőn, vagy kedden kerül sor.

Bratianu György tegnap este félórás audiencián volt Károly királlyal. Ehhez a kihallgatáshoz különböző kombinációkat fűztek és

élénken kommentálják, hogy a király újból fogadta Bratianu Györgyöt, még mielőtt Bratianu Vintila audienciáját kitűzték volna.

Bratianu Vintila királyi audienciáját végleg hétfőre tüzték ki. A volt liberális miniszterelnök kizárólag hűségnyilatkozatot tételére szorítkozhat majd az alkalommal, anélkül, hogy módjában lesz a jelzett memorandumot is előterjeszteni. Erre csak később kerülhet sor, ha a király esetleg véleményét fogja kérni a helyzetről.

Politikai körök élénken kommentálják az audiencia ügyét és különösen azt, hogy az audiencia engedélyezése milyen sokáig húzódott, amit általános vélemény szerint Bratianu Vintila meg is érdemelt.

Vintila kerüli a pártirodát

A liberális párt, a Curenutul értesülése szerint, nincs tulságosan elragadtatva a Bratianu Vintila audienciája körüli hírekkel.

Attól tartanak, hogy az a kihallgatás, abban a formában, ahogyan elő készült, nem fog jelenteni semmit a liberális pártba nézve és kizárólag Bratianu Vintila egyéni ügyére szűgörik össze.

A párt vezetési körök közötti kibékülés után az adtak ilyen természetű elégedetlenségeknek Bratianu Vintila iránt, aminek az lett a következménye, hogy utóbbi néhány napja feléje sem néz a liberális pártkörök és a királyi audienciára történt jelentkezések után azonnal Mihalestibe utazott.

Beavatoltak tudni vélik, hogy Bratianu Vintila kihallgatása után sem fogja szükségesnek tartani pártja többi vezetőit informálni, hanem visszavonul birtokára, ahonnan azután külföldi körútjára utazik el.

Az ifj liberálisok erdélyi zászlóváltása

Bratianu György jövő vasárnapra, július 13-ra nagygyűlést hívott össze Kolozsvárra. Ezt a gyűlést párja erdélyi zászlóváltásának szánja és ezért részt vesznek azon a többi országgrézsi kiküldöttel, valamint az összes erdélyi megyék delegátusai is. Bratianu György az alkalommal tartandó beszédében nem

Férfi- és fiuruha áruház



UJ, Calea Regele Ferdinand 2/a. URISZABÓSÁG

csak ismertetni fogja álláspontját a liberális párt eddigi vezetésével szemben, rámutatva azokra az okokra, amelyek akciójára készítették, hanem programot is fog adni és különösen Erdélyre vonatkozólag fogja meghatározni pártjának új orientációját.

A jászi ifj liberálisok nagygyűlést hívtak össze, amelyen Moldova, Bukovina és Beszarábia hasonló szervezetei

fognak összeülni, hogy megszervezzék ezen országgrézseket a Bratianu György melletti küzdelemre.

A közigazgatási reform módosítása

Bukaresti lapok szerint a kormány a közigazgatási törvényt teljesen revidálni készül. Minthogy az 536-ik paragrafus felfüggesztését célzó törvényjavasla-

Párizsban folynak a tárgyalások a Saar-vidék visszaadásáról

Óriási ünnepségek érik egymást a felszabadult német területeken. — Wiesbadenben komolyra fordultak a szeparatisták elleni megtorló tüntetések

Berlin, július 5. Hindenburg elnök megleghangú választáviratot küldött a Saar-vidéki törvényhozás ezévi ülészaka alkalmából küldött hódoló táviratra.

Táviratot küldött a Saar-törvényhozásnak Brüning birodalmi kancellár is, aki köszönetet mondott a Saar-terület lakosságának hűségéért és ígéretet tett arra, hogy a birodalmi kormány mindent el fog követni abban az irányban, hogy a Saar-vidék mielőbb visszakerüljön a német birodalomhoz.

Friedrichshafen, július 5. A Gráf Zeppelin svájci utjából délután 3 óra 30 perckor visszaérkezett a légi kikötőhöz. A léghajó holnap estefelé startol a felszabadult Rajna-vidék feletti útra. Dessauból a Junkers-gyár G. 38. elnevezésű óriásrepülőgépe már ma Kölnbe repült, hogy részt vegyen a Rajna-vidék felszabadulása alkalmából rendezett Bonn—Koblenz—Wiesbaden—Kreefeld—Essen—Duisburg feletti körrepülésben. Az

óriásrepülőgépet Zimmermann kapitány vezette Kölnbe.

Köln, július 5. A butzweilerhoferi repülőterrről ma nyolcvan sportrepülőgép a levegőbe emelkedett a rajnai felszabadulás repülőünnepeinek körrepülésére.

A sportrepülők a birodalom minden részéből részt vesznek a nagy rajna-vidéki turarepülésben. Indulás előtt Euck elnök beszédet intézett a pilótákhoz, melyben annak a reményének adott kifejezést, hogy a Rajna-terület felszabadulása nagy hatással lesz a német aviatika fejlődésére.

Berlin, július 5. Trierben ma megkezdődött a saar-vidéki egyesületek szövetségének 10-ik kongresszusa, amelyen az egyesületek bejelentették, hogy a Saar-vidék a jövőbeli megpróbáltatások esetén is mindig híven ki fog tartani a német haza mellett. Ugyanakkor azonban Wiesbadenben a szeparatista zavargá-



tot a kamara nem szavazta meg, a kormány elhatározta a törvény gyökeres módosítását. Egy bizottságot bízott meg amely már össze is ült és szorgalmasan tanácskozik. Tagjai között van Mihaleche és Mirto, újabban Steret is bevonták, aki annak idején főszerepet játszott a kodifikáló munkában. Steret meggyőzték az átdolgozás szükségéről s ő hajlandó a munkában résztvenni. Az új javaslatot a jövő parlamenti ülészak elején az iniciatíva törvény alapján nyújtják be. Ez a hír is azt bizonyítja, hogy Maniu és Stere között nagy közeledés történt és hiszik, hogy az ősi besszaráb kongresszus folyamán Stere visszatér a kormánypartba.

sok állandósulása miatt a rendőrség kénytelen volt megerősítéseket kérni. Frankfurtból két rendőrtiszt vezetésével 60 rendőr és 30 detektív utazott Wiesbadenbe a rend helyreállítására. A tömeg az esti órákban újabb rombolásokat rendezett. Egy cigaretta és dohányárú-nagykereskedést és két más üzletet teljesen szétromboltak. A hatóságok véget akarnak vetni a rombolásoknak és nagy szigorral készülnek fellépni a rendbontókkal szemben.

Párizs, július 5. Briand francia külügyminiszter tegnap hosszabb megbeszélést folytatott Hoesch párizsi német nagykövettel függőben levő külpolitikai kérdésekről, többek között a Saar-terület visszaadása ügyében folytatandó újabb tárgyalásokról.

A lapok szerint a jövő héten a két kormány tárgyaló bizottságai folytatni fogják a Saar-tárgyalásokat.

Közel 554 órai repülés után földreszállott a „City of Chicago“

Több mint 66 ezer kilométert tettek meg 23 nap alatt a Hunter-fivérek, akik 5 nappal és 14 órával javították meg az időtartamrepülés világrekordját

Chicago, július 5. A Hunter testvérek City of Chicago repülőgépe, miután 544 órát töltött a levegőben, pénteken este 11 óra 25 perckor leszállott. Leszállásra az olajozás csődjé készítette a pilótákat, ugyanis az olajozó csövek eldugultak. A város fölötti keringésében a repülőgép 66.360 kilométer utat tett meg és közben 223-szor vett benzint és olajpótlást. Az elfogyasztott benzint mennyisége 20.520 liter, az olajé 1690 liter.

13.000 dollár jutalom a rekordereknek

Newyork, július 5. A Hunter világrekorder fivérek éjszaka greenwichi időszámítás szerinti éjféltkor simán leszállottak a chicagói repülőtéren.

A pilóták 503 órát és 40 percet töltöttek a levegőben és 133 óra és 10 perccel túlszárnyalták az eddigi világrekordot.

A repülőtéren a leszállás pillanatában is nagy tömeg volt együtt s az emberek lelkesen ünnepelték a ferasztó ut után a pilótákat. Ott volt a nézők között annak a chicagói cégnek a képviselője is, amely cég a régi világrekordteljesítményen tül minden óráért száz dollár külön tiszteletdíjat ajánlott fel a repülőknél. A cégfőnök a hivatalos időbecslők közlései után 13 ezer 300 dollárt, több mint kétfélmillió lejt adott át a pilótáknak. A közönség megtapsolta.

Ötvenzer ember lepte el a repülőteret

A Hunter-fivérek 23 nap és 2 óra hosszat voltak megszakítás nélkül a levegőben. A pilóták a repülést folytatni akarták, de a gép egyik olajvezető csőve tegnap délután váratlanul eltört és már a motorok is kihagyóan és nem teljes kapacitással működtek. Ezért már

a délutáni órákban közölték, hogy egy-két órán belül le fognak szállani.

A hír gyorsan terjedt el Chicagóban s a repülőteret több mint ötvenezer főnyi közönség lepte el, hogy a repülők leszállásának tanuja legyen. Amerikai időszámítás szerint este fél hét órakor következett be a leszállás siklórepülés-sel és teljesen rendben. Amikor a Hunter-fivérek kimerülten a City of Chicago pilótaüléseiből kiszállottak, az emberek vállalkra emelték a világrekordereket és úgy vitték ki gépkocsijukhoz.

A repülők lakásukra hajtottak és azonnal ágyba feküdtek és még most is mély álomban vannak lakásukon.

A Hunter-fivérek az időtartamrepülés világrekordját 5 nap és 14 órával javították meg.

Newyork, július 5. Levis és Kearney amerikai pilóták ma vitorlás repülőgépen a Saturnia olasz gőzshöz erő-

sített kábelon megkezdtek óceánrepülő utjukat az Atlanti óceán felett.

Ez az első vitorlázó óceánrepülés, amelynek sikere kizárólag kedvező szélviszonyok mellett várható. A Saturnia és a repülőgép közötti kábel hossza 300 méter és a pilóták a kábelon keresztül állandó telefonösszeköttetésben állhatnak a gőzös kapitányával. A kábel mellett húzódo másik drótot a pilótáknak élelmiszerral való ellátására használják.

Newyork, július 5. Kingsford Smith óceánrepülő megérkezett Sanfranciscóba s ezzel befejezte világrékörüli repülését.

A pilóta néhány nap mulva a Dél Keresztje repülőgépet önkéntes árverésen a legtöbbet ígérőnek el fogja adni. Az árverés iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Amerikai hadihajók látogatták meg a német kikötőket

Fényes fogadtatásban részesítik az előkelő vendégeket

Kiel, július 5. Az Arkansas, Florida és Utah nevű amerikai cirkálók ma beutottak a kiel kikötőbe. Ez az első eset, hogy az amerikai flotta egy nagyobb egysége német kikötőt meglátogat.

Az amerikai hadihajókat ünnepélyesen fogadták Kielben. Friedrichsort előtti elvonulásukkor üdvölvéseket teittek a parti mozsárútegek és a kikötőben lévő német cirkálók legénysége hadihajóikon sorfalat állottak a vendé-

gek tiszteletére.

Az amerikai vezető tengernagy látogatást tett a schleswig-holsteini tartományi elnöknél és a polgármesternél.

Az amerikai tengerészisztek tiszteletére gazdag fogadtatási programot dolgoztak ki Hamburgban és Bremenben is, ahová a hadihajók néhány napi kiel tartózkodás után látogatnak el.

Hirdessen az Uj Keletben

irin...
sal...
dörzsölőszer...
akak...

nyegét, kalapot...
városba. Mintha...
szok, akik az élő...
z inént. Két nő...
illamóson.

fiákjai...
sgától...
átató bizott...
elbuktatta

yes és kettős osz...
elbuktathassák...
rehabilitációja és az...
írja a lap — oly...
tt a szülők és ta...
ép sorra kerülő...
um növekedékei...
avonultak a vizs...
zel végzi cikkét...
a bizottság fel...
ben a botrányos

csak ez a meg...
irt így a lap ak...
eresztül a kisebb...
nem 60, hanem...
uktatták el? Pe...
szültek az érett...

ésüket...
és

Bukarestbe,

avi illetményei-

niatt, amely Ko...
ban uralkodik...
hézségek is ke...
kákát a vállal...
l, vagy csak...
lják, mert ami...
érnek, sohasem...
hajdan gazdag...
osan, lefelé ha...
re az a tény is...
si árlejtések, a...
akra irnak ki...
sem jelentkezik...
előre tudják...
etni.

(Teljes kiadás)
Uj Kelet könyv-

KARDT...
ltségmérő...
prabb eszköze a...
hánázak...
e b b tüzelő...
— Nagyobb...
iztonság!
képviselét:
Candeli...
VI Str. Antim 4...
n 364—05

Keletben

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség:
 Hátszegi Ernő Str. 11 Junie 12.
 Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

LETARTOZTATASBAN MARADNAK A FELSÉGSÉRTÉSSEL VADOLT IFJUMUNKÁS-KOMMUNISTÁK. A felségsértéssel vádolt letartóztatott ifjumunkás-kommunisták szabadlábrahelyezése érdekében beadott ügyvédi kérelem ügyében ma döntött a kolozsvári törvényszék. A hozott határozat szerint a letartóztatottak továbbra is vizsgálati fogságban maradnak, mindaddig, amíg részletesen ki nem derül, hogy milyen szerepük van a rópiratok terjesztésében, illetve megírásában. A törvényszék végzését a zérdekelték megfellebbezték az ítélőtáblához, azon az alapon, hogy a rópiratok egyáltalán nem a király személye, hanem csak a szerintük helytelen kormányrendszer ellen szóltak.

PATAUCCAI KÜLDÖTTÉGEK A POLGÁRMESTER ELŐTT. Szombaton délelőtt dr. Mihály Tivadar polgármester felkereste a külvárosi Pataucea polgárainak küldöttsége és arra kérte a polgármestert, hasson oda, hogy legalább minden másodnapon öntözzék és seperjék az utcát, mert már ugyszólván megfulladnak az öntözés és sóprés hiánya miatt felgyült portól. Sem nappal, sem éjszaka nem képesek a lakásokat szellőztetni, mert ha egy kecsi átmege az utcán, hatalmas portömeggel telnek meg a lakószobák. A polgármester csodálkozását fejezte ki afelett, hogy hogyan hanyagolhatták el az alantas közegek annyira ezt a városrészt és megígérte, hogy azonnal intézkedni fog a küldöttség kívánásának teljesítésére.

KOLOZS MEGYE TANÁCSA 120 MILLIÓ SZAVAZOTT MEG A MEGYEI UTAK JAVÍTÁSÁRA. Kolozs megye állandó tanácsa legutóbbi ülésén 120 millió lejt szavazott meg a megyei utak javítására. A reparálási munkálatok már a közeljövőben megkezdődnek. Elsősorban a rendkívül elhanyagolt apahidai és bánffihunyadi utvonalatokat fogják rendezni.

Mindennapos székszorulás, végbélhurut, felfuvódás, oldalfájás, lélegzési zavar, szívdobogás, fejfájás, fülzúgás, szédülés és lehangoltság eseteiben a természetes „**Ferenc József**” keserűvíz a leghatékonyabb orvosság, megszabadítja az embert a kellemetlen érzésektől és megőrzi az idegek épségét és a szellem frissességét. Nagynevű angol orvosok a **Ferenc József** vizet galandféregkuráknál is fényes eredménnyel alkalmazzák. A **Ferenc József** keserűvíz kapható gyógyszerüzletekben, drogériákban és fűszerüzletekben.

UJABB ÖNGYILKOSSÁGI KÍSÉRLET A KOLOZSVÁRI HALÁLSOROMPONÁL. Kolozsváron jórómán mindennapra esik egy öngyilkosság, vagy öngyilkossági kísérlet. Csak a napokban számoltunk be két öngyilkosságról, amely halálal végződött. Szombaton reggel újabb öngyilkossági kísérlet történt. Viorel Brecean munkanélküli a kora reggeli órákban a Renner-börgyár melletti halálsorompónál a bukaresti expressz elé akarta vetni magát. A gyárba igyekvő munkások megakadályozták szándékának megvalósításában és bekísérték az állomási rendőrségre. Az öngyilkosjelölt semmit sem akart elmondani arról, hogy miért szándékozott megvalni az élettől. Az öngyilkosjelöltet megfelelő intézkedések után szabadlábrahelyezték.

SCHÖCK
orthodox thá Internátus
 BUDAPEST, VII., Kertész-utca 88.
 A fűvő tanévre kibővített arányokban nyílik meg.
 Az összes elemi és középsőiskolák közelében. Szeretetteljes gondosság!
 Idegen nyelvek! Orvosi felügyelet!
 Naponta ötszöri bö étkezés!
 Méltányos díjak! Külön számla nincs!
 Fotó tanévben féltantárok még elfogadhatók

Tulmagas árfolyamon stabilizáltak a lejt?

Az egész államgazdasági koncepció revízióját sürgetik egyes kormánykörök. Korrigálni akarják a költségvetést amely súlyos gondokat okoz a kormánynak

Bucuresti—Bukarest, július 5. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az ország bel politikai hangulata ismét ideges és feszült. A gazdasági krízis már teljesen elviselhetetlen, az adóinkvizíció ellenére az állami pénztárak üresek, a tisztviselőket nem tudják fizetni, az új fogyasztási adóemelések pedig olyan általános elkeseredést váltottak ki az ország közvéleményében, hogy a kormány helyzete komoly veszélyben forog. Minden attól függ, hogy a kormány meg tud-e birkózni a rengeteg és óriási nehézséggel. És most itt van még ráadásul a borsai ügy, amelynek ma még kiszámíthatatlan következményei lehetnek.

Hiába hivatkozik a kormány arra, hogy a munkanélküliség és a kereseti válság általános világjelenség. Ez az igazság

nem elégíti ki a közvéleményt, amely hathatós intézkedéseket és gyors javulást vár, sürget, követel.

Mindenesetre a termelés értékesítése, ha nem tanakodnak rajta sokáig és ha szakszerűen csinálják, javítani fog a helyzetet. Normális gabonaárak mellett Románia ebben az évben óriási előnyökhöz jutott volna kitünő termése révén, így azonban az export úgy fog sikerülni, mint közepes termés idején. Biztató jel, hogy külföldről állandóan jönnek a vételi ajánlatok buzára és tengerire. A dunai kikötőkben élénk forgalom van és a Banca Nationala devizakészlete tekintélyes módon gyarapodik. Csak

nagyon nehéz kívárni a tömegeknek, amíg a gabonacserpe határai eljutnak a mindennapi életig és meg hozza azt a kereseti többletet, amely az elsődrendű közszükségleti cikkek legújabb megdrágulásának ellensúlyozására szükséges.

Míg a termelésértékesítés terén még lehet oka a kormánynak valamelyes optimizmusra, annál súlyosabb gondok

kat okoz a költségvetés. Kétségtelen, hogy az államkasszába egyre kevesebb pénz folyik be és hogy

a költségvetésbeli előirányzat távolról sem talált fedezetre.

Hivatalos körökben egyesek már fel is vetették a budget módosításának gondolatát, sőt — minden gyors cáfolat ellenére is — magában a kormányban olyanok is vannak, akik azt a kérdést feszegetik, hogy vajjon nem tulmagas árfolyamon stabilizálták-e a lejt, ami feltétlenül hozzájárult a válság súlyosbodásához. A költségvetés korrigálása csak pillanatnyi segítség lenne, viszont egyre többen azt hangsúlyozzák, hogy az egész államgazdasági koncepciót revízió alá kell venni.

Mind ezek után nem túlmerés jóéias az, hogy a legközelebbi minisztertanács, amelyet a király elnökletével fog a kormány megtartani, döntő jelentőségű lehet a politikai helyzetre.

Koraiak a királyi pár válásának megsemmisítéséről szóló hírek

Szinajában nyaral a királyi család

Bucuresti—Bukarest, július 5. (Az Uj Kelet tudósítójától). Ma reggel 8 óra 45 perckor Elena királyné és Mihály nagyvajda Szinajába utazott. Beavatottak szerint a király is Szinajába megy már a hónap második felében. Elena és Mihály a Peles kastélyban fog lakni s a király is ott tölti pihenőjét. A szinajai ut előtt Károly király döntő lépést akar tenni a házassági válás megsemmisítésének tekintetében. Több jogással, sőt az igazságügyminiszterrel is tárgyalt. Két nézet merült fel. Az egyik szerint, minthogy a válás a január negyedikét követő napján volt, a törvény eltörölésével a válás is meg-

szűnt. A másik felfogás szerint a válást a törvényszék mondta ki, tehát ennek kell azt nullifikálni. Az utóbbi felfogás győzött. Így a király a jövő hét elején a törvényszéktől fogja kérni a válás megsemmisítését.

Az Adeverul azt jelenti, hogy Károly király és Elena királyné válása megsemmisítésének ügyében az elterjedt hírek koraiak. A kérdés tanulmányozás tárgyát képezi ugyan, de végleges megoldás még nincs, még kevésbé van megállapítva a lefolytatandó aktus időpontja.

Nagy prohibíciós botrány az Egyesült Államokban

„A gazdagok azt tehetik Newyorkban, amit akarnak!”

Newyork, július 5. A newyorki prohibíciós rendőrsztag parancsnokának, Campbell Maurice őrnagynak lemondása állásáról elsőrangú politikai és társadalmi botrányra dagadt. Az Egyesült Államok kormánya éppen most akart újabb hatalmas attackot indítani a prohibíció ellenségeinek letörésére és ebben akadályozza meg Campbell lemondása és átpártolása a prohibícióellenes táborba.

A prohibíció pártolói és ellenfelei vad és zavaros vádakot szórnak egymás fejére, amelyek között nem a legutolsó az, hogy Campbell azért mondott le állásáról, mert úgy is emozditották volna vezetőhelyéről. Tudniillik bünvádi eljárást akartak indítani ellene azért, mert összejártszott Mrzena püspökkel, a cseh-szlovák orthodox egyház newyorki vezetőjével, aki még 18 társával együtt a szentelt bort házi használatra hazacsempészte és azon a címen, hogy egyházi szükségletekre kell bort behozatniok, körülbelül 50.000 gallon bort vit-

tek be az Egyesült Államokba a múlt évben.

Campbell már válaszolt ezekre a vádakokra és azt mondja, hogy ezt Tuttle államügyész találta ki ellene és akarja felhasználni azzal a céllal, hogy Newyork állam kormányzói állására pályázzon és korteszfogásnak szánta a Campbell-ellenes akciót.

Campbell egy nyilatkozatában azt is hangoztatta, hogy azért mondott le állásáról, mert bizonyos befolyásos körök aknamunkát indítottak ellene, amiért több alkoholozzia alkalmával Newyork legelőkelőbb vendéglőiben, a Ritz-Carlton szálló tetőkertjén és a Central Park Casinóban előkelő barátaitak mulatságokban megzavarta.

„A gazdagok azt tehetik Newyorkban, amit akarnak — mondja nyilatkozatában Campbell — csak a szegényekre sujt a törvény teljes szigorúságával”.

A nagy prohibíciós botrány most még csak kezdetén van és ki tudja, még milyen bonyodalmatokat fog okozni.

Cihoski és Lupaseu tábornokok kardpárbaja. Bukarestből jelentik: Cihoski tábornok és Lupaseu tartalékos tábornok ma párbajt vívtak utóbbinak az Ordineában megjelent cikke miatt. A felek hatszor esaptak össze. Cihoski a harmadik és hatodik összeesapásnál könnyebben megsebesült. A felek nem békültek ki. A párbaj után Cihoski tábornok audiencián jelent meg a királynál, aki vendégül látta ebédre a volt hadügyminisztert.

Betiltották a vaspárda beszarábiai felvonulását. Bukarestből jelentik: A helyigminiszter elrendelte, hogy Corneliu Codreanu vaspárdaínak tervezett beszarábiai felvonulását megakadályozzák.

Ingujában tanácskozik a német birodalmi gyűlés. Bukaresti jelentés szerint tegnap délután Galacon a hőcsé árnyékban 38 fokban kulminált. Öt napszúrásos beteget kórházba kellett szállítani. — Lengyelország több pont-

ján tegnap nagy zivatarok voltak, amelyek a mezőgazdaságnak jelentékeny károkat okoztak. A villámcsapások öt embert a délnyugati országrészben agyonsújtottak. — Berlinben a nagy hősegre való tekintettel a birodalmi gyűlés elnöksége visszavonta azt a rendszabályt, hogy a képviselők és a hallgatóság az ülésteremben és karzatokon kabát nélkül nem jelenhet meg. — A budapesti időprognózis szerint egyébként lényeges változás nem várható.

Eljegyzés. Löbli Irén (Turda), dr. Rimóczy Sándor orvos (Cluj) jegyesek. (Mindén külön értesítés helyett.)

Nem likvidálják a jugoszláv diktatúrát. Belgrádból jelentik: Pénteken a késő esti órákban nagy feltűnést keltő kommunike jelent meg a minisztertanács üléséről. A felhívatalos közlés véget vet azoknak a kombinációknak, hogy a diktatura rövidesen véget ér. Zsivkovics tábornok a minisztertanácsban ezzel kapcsolatban hosszabb expozé mondott, amelyben újból hangoztatta, hogy a régi politikai módszerek elavultak s ezért új rendszerrel kell kormányozni az országot. A kormány továbbra is kitart az 1929 január 6-i királyi proklamáció irányelvei mellett. A régi politikai pártok — mondotta Zsivkovics — soha többé nem vehetik át a kormányzást. A minisztereket jövőben is a király nevezi ki azok közül, akik iránt bizalommal viseltetik és nem bizonyos csoportok, vidékek, vagy pártok vezetői közül. A kommunike nagy feltűnést keltett a jugoszláv fővárosban és újból szftészolott a diktatura közeli likvidálásának reménye.

BETÖRTEK EGY FÖTÉRI DOHÁNYKIOSZKBA. Az elmúlt éjszaka eddig ismeretlen tettesek betörték az Emke-drogériával szemben lévő dohány- és újságárusító kioszkba. A tolvajok készpénzt és árucikkeket vittek magukkal, mintegy 5000 lej értékben. A lopást a tettesek oly ügyesen hajtották végre, hogy a *postoló rendőrök semmit sem vettek észre.* Az ügyben illetékes első kerületi rendőrség bevezette a szokásos nyomozást. Úgy sejtik, hogy intelligensebb munkanélküliek a tettesek.

Örsön a zsidóság frontján...
 Irta: LEITNER ZOLTÁN
Rendkívül érdekes, sokrétű, igaz zsidó érzéstől fűtött irások gyűjteménye.
 Kivonat a tartalomból: Siralom a siralom árál. Mit tegy-n a zsidó, hogy szeressék, a radantzi arabok. Lelki getio. Herzl Tivadarról, Sebenorthodoxia. Kisenev. Életek, sorsok, tragédiák. Hiába minden numerus clausus. Kereskedők tragédiája. Találkozásom Hámánnal stb. stb.
 Ara 80.— lej (és portó)
 Kapható az UJ KELET könyvosztádyában

Örsön
a zsidóság frontján...
 Irta: LEITNER ZOLTÁN
Rendkívül érdekes, sokrétű, igaz zsidó érzéstől fűtött irások gyűjteménye.

Kivonat a tartalomból: Siralom a siralom árál. Mit tegy-n a zsidó, hogy szeressék, a radantzi arabok. Lelki getio. Herzl Tivadarról, Sebenorthodoxia. Kisenev. Életek, sorsok, tragédiák. Hiába minden numerus clausus. Kereskedők tragédiája. Találkozásom Hámánnal stb. stb.
 Ara 80.— lej (és portó)
 Kapható az UJ KELET könyvosztádyában

Amatőrök EMKE Drogeriában
 fényképészeti lemezeket, papirokat, vegyszereket nagy választékban szerezhetnek be az
 CLUJ, PIATA UNIRII TELEFON 2-50

SP
Augusztus kezdődik a IV. egye
Huszonkilenc senyzövel ves diako

Augusztus el Darmstadtban negyedik nemzetversenyek. Az olimpiádon, az rint, huszonkilenc ezer verseny atlétikában, uszásban, tenn rugby-ban fogna Ausztrália, Új Délafrika és vesznek részt a nyeken és az em nem kivétel né gukat. Olaszors 126 versenyző Franciaország angol birodalom ber, azonkívül egy kisebb vers

Az olimpiád sportágakat is nagy nemzetköz egyáltalán nem pelnek. Így a képpen a rugby gok csapataiban közileg már is fog indulni. Mayer, Eldrach Cramm a né olasz és más es reg ismert nag angol evezősök nek, akik a hirt versenyen is ré futbalcsapatában nemzetközi klas gyar uszók dr. harmadik akad bajnokát jelzik dapest—Berlin senyből. A kön erősebb legénység szerint Ja sport ma még Távol-Keletről akikkel szemben van senkit se ben ott leszne Finnország, esetleg Francia konkurrensel.

A olaszország len bebizonyító felei a hirt m mulják a fran németeket is. A ból egyedül He tes sikert. A 10-ig fog tartar

A genfi Servo Genfből jelentő tornájának tegt Servette nagy nyu győzelmet Bologna ellen. Ujpest, Vienna került. Ujpest pedig a Vienna töbe jutásért. A tes között vasá

Földrengés geszig. London jelentés szerint gést a Himalá Gangeszig min éreztek. Bengá táviró- és tele áll, mert a sul lakat még nem helyre. Gyenge észleltek. A la esillapodni.

SPORT

Augusztus elsején kezdődik Darmstadtban a IV. egyetemi olimpiász

Huszonkilenc állam 1000 versenyzővel vesz részt a tiznapos diákolimpiáson

Augusztus elsején kezdődnek meg Darmstadtban a főiskolai hallgatók negyedik nemzetközi olimpiájának versenyei. Az ugynevezett Akadémiai olimpiádon, az eddigi jelentések szerint, huszonkilenc állam fog résztvenni ezer versenyzővel, akik a könnyű atlétikában, futballban, evezésben, úszásban, teniszben, vívásban és rugby-ban fognak indulni. Egyiptom, Ausztrália, Újzéländ, Kanada, India, Délafrika és Japán küldöttségekkel vesznek részt a darmstadti diákversenyeiken és az európai államok is majdnem kivétel nélkül képviseltetik magukat. Olaszország például egyedül 126 versenyzőt küld az olimpiára. Franciaország több mint százat, az angol birodalom összesen száztíz ember, azonkívül Amerikából is várnak egy kisebb versenyző csapatot.

Az olimpiád programjába olyan sportágakat is felvettek, amelyek a nagy nemzetközi olimpiádon eddig egyáltalán nem, vagy már nem szerepeltek. Így a teniszt, futballt és főképpen a rugblyt. A különböző országok csapataiban egész sereg nemzetközileg már ismert nevű sportember fog indulni, mint például: Helene Mayer, Eldrachner, Storz, Kurt Weiss, Cramm a németek közül. Az angol, olasz és más csapatokban is egész sereg ismert nagyság foglal helyet. Az angol evezősök olyan emberekkel jönnek, akik a híres Oxford—Cambridge versenyen is résztvettek. Az olaszok futbalcsapatában ugyszólván csak nemzetközi klasszok vannak. A magyar uszók dr. Bárányt és Wanniet, a harmadik akadémiai olimpiád világbajnokát jelzik s több győztest a Budapest—Berlin könnyű atlétikai versenyből. A könnyű atlétikában a leg-erősebb legénységet minden valószínűség szerint Japán küldi, ahol ez a sport ma még kizárólag diáksport.

Távol-Keletről a híres ugrók jönnek, akikkel szemben Németország ugyszólván senkit sem tud kiállítani, ellenben ott lesznek az északi államok: Finnország, Svédország és Norvégia, esetleg Franciaország és Anglia nagy konkurrensai.

A olaszországi diákvivók már a ténleg bizonyították, hogy egyenrangú felei a híres magyar vivóknak, felülmúlják a franciákat, belgákat és a németeket is. Az utóbbiak szempontjából egyedül Helene Mayer jelent biztos sikert. A diákolimpiád augusztus 10-ig fog tartani.

A genfi Servette legyőzte a Bolognát. Genfben jelentik: A nemzetek futball-tornájának tegnapi fordulóján a svájci Servette nagy meglepetésre 4:1 (2:0) arányú győzelmet aratott a fáradtan játszó Bologna ellen. A mai elődöntőbe tehát Újpest, Vienna, Slavia és a Servette került. Újpest a Servettevel, a Slavia pedig a Viennával mérkőzik meg a döntőbe jutásért. A döntő a mai két győztes között vasárnap délután lesz.

Földregés a Himalájától a Gangeszig. Londonból jelentik: Kalkuttai jelentés szerint a tegnapi erős földregészt a Himalájától délre és keletre a Gangeszig mindenütt igen intenzíven érezték. Bengália még ma is teljesen táviró- és telefonösszeköttetés nélkül áll, mert a súlyosan megrongált vonalakat még nem hozhatták sehoh sem helyre. Gyenge földlöket ma éjjel is észlelték. A lakosság izgalma kezd lecsillapodni.

VIHAR A DÉLANGLIAI PARTVIDÉKEN. Londonból jelentik: A délangliai partvidéken tegnap viharok voltak. Több hajó a csatornán zivatara került és segélykérő jelek leadása után igyekezett gyorsan kikötőbe futni. Két utban lévő hajóról még nem érkezett hír, hogy partot ért volna.

Techirgiol-fürdő

Híres meleg és iszap fürdők, gyönyörű tengeri strandfürdő

Meleg fürdők azonnali hatással női tebegeknek, szkrofulóználnál (nyitott, vagy zárt), mindenfajta gennyezésnél, a leg-erősebb csuzrohamoknál, farzsábanál, érelmeszesedésnél

A fürdőidény május 15-én kezdődik s október 1-ig tart. Egy ágyas szoba 600—1500 Lei (május 15-től június 15-ig). Két ágyas szoba 1000—2000 Lei (május 15-től június 15-ig).

A tavon motoros osónakok, jazz-band, színház, katonazene, különböző szórakozások. — Minden osztályú éttermek, ebéd személyenként 40 Lei. — Olcsó piac és konyhák családok részére

Meleg iszapfürdők, akárhány veder iszappal 300 Lei, hivatalnokoknak 70 Lei lepedő használatl

Vasut az állomásig. — Váltson jegyet Techirgiol állomásig. Leveezés: a „Sindicatul Proprietarilor“ címére küldendő, a megérkezésnél felvilágosítást szerezhet az állomási irodában.

Községi előljáróság és a Tulajdonosok Szindikátu

KÖZGAZDASÁG

Némi szilárdulás a takarmánycikkekben

A buza árában, a jó terméskilátások miatt, alig várható javulás

Az amerikai buza-határidő-piacokon az utóbbi napokban nem volt lényegesebb változás. Chicagóban az árfolyam valamivel emelkedett, de az árak még mindig aránytalanul alacsonyak maradtak. Chicagó ezidőszerint júliusi szállításra 91 centtel jegyzi a búzát, tehát lényegesen olcsóbban, mint tavaly ilyenkor, amikor egy bushel ára 113 cent volt. A jelenlegi árfolyam egy centtel alacsonyabb, mint 1913-ban volt a buza ára. A háború óta a legalacsonyabb buzaárak 1923 augusztusában voltak, amikor 98 centtel is jegyezték. Az idén a legmélyebb árfolyam június 24-én volt, amikor a búzát 88 $\frac{1}{2}$ centtel jegyezték.

Ezek a számok azt jelentik, hogy azok az árjavító akciók, amelyeket a kanadai Pool és a Federal Farm Board már évek óta folytat, nem jártak semmiféle eredménnyel. A kanadai Pool és az amerikai Federal Farm Board még mindig 100 millió bushelen felüli raktárkészlettel rendelkezik. Ezenfelül az újabb jelentések arról szólnak, hogy az Egyesült-

Államok délnyugati részén a téli buza jól fejlődik és a nyári buza is, habár itt a fejlődés elég lassu, nagyon kedvezőnek ígérkezik. Sok helyen kielégítő esőzések voltak, csak egyes vidékeken, ahol szárazság van, váltak bizonytalanná a terméskilátások.

Kanadában is a prairie-vidékek terméskilátásai nagyon kedvezően fejlődnek és általában kielégítőek, habár a talajnedvesség csak pillanatnyilag kielégítő. Az európai államokba irányuló gabona-elhajozások valamivel csökkennek, de még mindig elegendő a szükséglet fedezésére, annál is inkább, mert Európa belsejében a helyzet aránylag kedvezően alakult és a terméskilátások a legtöbb országban kielégítőek. Helyenként a szárazság károkat okozott és különösen zöld-takarmányban érezhető hiány. Ez arra vezetett, hogy a takarmány-cikkek ára jól tartja magát és különösen a zabpiacon szilárdulás tapasztalható, amely a minimális kínálattal is összefügg.

Végetért

a szinajai nemzetközi vasuti konferencia

Nagy reményeket fűznek a tárgyalások gazdasági eredményeihez

Bucuresti—Bukarest, július 5. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap ért véget Szinajában a kétnapos nemzetközi vasuti konferencia, amelyen majd valamennyi európai állam vasutai képviseltették magukat és amelynek tárgya a nemzetközi forgalom szabályozása volt. A konferencia első napja adminisztratív kérdésekkel telt el, illetve megállapították azokat az újításokat és javításokat, amelyek megkönnyítik az egyes államok vasuti adminisztrációinak egymásközi elszámolásait. A második napon bizottsági tárgyalások voltak, amelyek a nemzetközi forgalommal kapcsolatosan igen fontos kérdésekkel foglalkoztak, így például a közvetlen vonalra kiadott nemzetközi jegyek érvényességének meghosszabbítása volt. Megtár-

gyalta a konferencia azt a konfliktust is, amely a Duna-Száva-Adria-vasut és a jugoszláv államvasutak között keletkezett a fuvardíjak terítésére vonatkozó egyezmény alkalmazása körül.

Szombaton délelőtt a konferencia tagjai aláírták a megvitatott kérdésekről szóló jegyzőkönyveket, azután elutaztak kétnapos kirándulásra, amelynek során Brassót és Nagyszabent is meglátogatták.

A konferencia eredményével kapcsolatban Németország delegátusa, Morhardt miniszteri tanácsos a következő nyilatkozatot tette Romániával kapcsolatban:

— Most, hogy a román-német kereskedelmi egyezmény megvan, amelynek érdekében mindkét részről olyan diesé-

retes igyekezet történt, kötelességünk, hogy vasuti téren is minél közelebb hozzuk Németországot Romániához. Az, amit ezen a két napon Szinajában elértünk, biztató kezdet, amellyel úgy mi, mint a románok egyaránt meg lehetünk elégedve.

Pretorian mérnök, a CFR igazgatótanácsának elnöke, a következő nyilatkozatot tette:

— A szinajai vasuti konferencia tárgyalásai sokkal érdekesebbek, mint amilyeneknek látszanak. Reméljük, hogy ezek a tárgyalások teljes meg egyezésre fognak vezetni az európai államok között a teheráruszállítás terén. Biztos vagyok benne, hogy az eredmények egész rövid időn belül érezhetőké fognak válni és igen tekintélyes mértékben hozzájárulnak majd az egyes országok között fennálló gazdasági kapcsolatok kimélyítéséhez.

Július 14-én tartják meg az árlejtést a herkulesfürdői játékkaszinó koncessziójára. A közegészségügyi minisztérium hirdetményt tett közzé, amelyben közli, hogy július 14-én délelőtt 10 órakor tartják meg a minisztériumban az árlejtést a konstancai és herkulesfürdői szerencsejátékok koncessziójára. Az ajánlatokban fel kell tüntetni, hogy ki melyik városra pályázza meg a koncessziót és milyen összeget és haszonrészesedést hajlandó fizetni érte.

Romániától fog petróleumot vásárolni Spanyolország. A spanyol kormány a napokban felmondotta az orosz Naphtaszindikátussal kötött szerződést, amely monopóliumot biztosított az oroszoknak Spanyolország petróleumszükségletének fedezésére. A szerződés már megkötésekor nagy elégtelenséget váltott ki úgy a spanyol gazdasági közvéleményben, mint a nemzetközi petróleumérdekeltségek körében. Állítólag ez az elégtelenség is hozzájárult a spanyol valuta árfolyamának legújabb eséséhez. A szerződés felbontásával kapcsolatban úgy hírlik, hogy már meg is indultak a tárgyalások Romániával, amelyek igen kedvező kilátásai vannak arra, hogy petróleumtermelésének tekintélyes fölöslegét az amerikai Standard Oil támogatásával megfelelő feltételek mellett fogja tudni a spanyol piacon elhelyezni.

Pályázat

A Senta Autonom Orth. Izr. Hitközség Előljárósága ezenal pályázatot hirdet a megüresedett főrabbi állásra a következő feltételek mellett:

- Javadalmazás:
- 21 ker. lánv városi föld élvezete.
 - A város által megszavazott párbér: évi 10.800 dinár.
 - Városi hitoktatói járulék: évi 2200 dinár.
 - Állami hitoktatási járulék: évi 3000 dinár.
 - A Savez (Hitközségek Szövetsége) hozzájárulása — mely csak jugoszláv állampolgárnak adatik ki — évi 7200 dinár.
 - A hitközség pénztárából évi 12.000 dinár.
 - Természetbeni lakás.
 - Stola.

Pályázótól megkivántatik, hogy három ortodox rabbtól rabbiképesítéssel (hatorá) birjon.

Pályázati kérvények, képesítés, kor, családi állapot, eddigi működés és nyelvtudás feltüntetésével, illetve igazolásával folyó évi szeptember hó 15-ig aláírott elnökséghez küldendők be.

Próbaidő egy év, mely idő alatt az államnyelv elsajátítandó és az állampolgárság megszerzendő.

Utiköltség csak a meghívottaknak térítettik meg.

Senta (Jugoszlávia), 1930 július 1-én.

Rosenberg Emil Gráf Armin hitközségi titkár. hitközségi elnök.

Nyiltér *)

FELHÍVÁS

Felhívom ügyfelem „Fortuna“ S. A. margittai cég nevében mindazon érdekelteket, akik Jakab Jenő tordai cég kényszeregyezségi ügyében érdekelve vannak, hogy egységes eljárás végett folyó hó 8-án délután 5 órakor irodámban megjelenni sziveskedjenek.

Dr. Klein Miksa ügyvéd, Cluj, Calea Regele Feriand 30, I. emelet.

*) E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget a Szerk.

CARMOL

a világhírű német sósbórszessz
Önök a legjobb házsizere lesz.



CARMOL a leghathatósabb szer **MEGNÜLÉS, SPANYOLNÁTHA, RMEUMA** és más idegfájdalmak ellen

CARMOL-tal való bedörzsölés, megedzi a tagokat és idegeket és ezért utazásnál, kirándulásnál, sportolásnál nélkülözhetetlen.

CARMOL Sebeknél és égéseknél, első segítség a

CARMOL A legjobb fertőtlenítő szer.

Az elfáradt fizikai és szellemi munkás egyaránt csak **Carmol**-t használ, mert az mindig bevált.

Mindenütt kapható.

1930 július 6.

lejt?

rigáni akarják

és. Kétségtelen, ha egyre kevesebb gy

előirányzat tőlt fedezetre.

en egyesek már get módosításának minden gyors cáfo-gában a kormány-nak, akik azt a hogy vajjon nem on stabilizálták-e ül hozzájárult a hoz. A költségve-pillanatnyi segít-egyre többen azt z egész államgaz-revizio alá kell

m tulmerész jőszelebbi miniszter-arály elnökletével tartani, döntő jettikai helyzetre.

arok voltak, amegnak jelentékeny villámcsapások őti ország részén Berlinben a nagy ttel a birodalmi isszavonta azt a képviselők és a remben és karza-nem jelenhet meg. prognózis szerint változás nem var-

iren (Turda), dr. s (Cluj) jegyesek. tes helyett.)

a jugoszláv dik-elentik: Pénteken nagy feltűnést kel-meg a miniszter-elhivatalos közlés kombinációknak, videsen véget er. a minisztertana-an hosszabb expo-ten újabb hangoz-politikai módszerek rendszerrel kell agot. A kormány az 1929 január 6-i irányelvei mellett, tok — mondotta öbbé nem vehetik minisztereket jő-rezi ki azok közül. I viseltetik és nem vidékiek, vagy l. A kommunike-t a jugoszláv fő-étfoszlott a dikta-sának reménye.

EGY FÖTERI

BA. Az elmúlt éj-ellen tettesek be-riával szemben ágárusító kioszk-énczt és árucikke-l, mintegy 5000-t a tettesek olygre, hogy a posz-mit sem cettek-tétkes első kerü-ezette a szokásos-ítik, hogy intelli-lik a tettesek.

frontján...

R ZOLTÁN
retű, igaz zsidó ér- gyűjteménye.

Siralom a siralom ídó, hogy szeressék. i getio, Herzl Tiva-Kisenev. Életek, pa minden numerus-édiaja. Találkozásom tb. stb.

ej (és portó)

könyvosztályában

Színház—Művészet

A Magyar Színház irodájának közleményei:

SALAMON BÉLA ÉS A TERÉZ KÖRUTI KABARÉ KOLOZSVÁRON

Jelentjük a mulatni vágyó közönségnek, hogy a világ legjobb mulattatója, Salamon Béla teljes kabaré-társulataival, a budapesti Teréz köruti kabaré-együttesével, amelynek egyik kiünösege, Rajna Alice, pár nap múlva Kolozsvárra érkezik és csütörtökön este megkezdí négy napra tervezett vendégszereplését a Magyar Színházban. Salamon Bélaék két teljesen külön-külön műsorral jönnek ezuttal Kolozsvárra. Csütörtökön és pénteken mutatják be az első műsort, szombaton és vasárnap a második műsort. Jegyek mérsékelt emelt helyárakkal már válthatók a Magyar Színház előveteli jegypénztáránál mind a négy este.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Csütörtökön, július 10-én este 9 órakor: Salamon Béla Teréz köruti kabaré-jának vendégjátéka, Rajna Alice fellépésével. A budapesti Teréz köruti kabaré teljes társulata! Egész estét betöltő nagy műsor! Mérsékelt emelt helyárak. Sorozatszám 318.

Pénteken, július 11-én este 9 órakor: Salamon Béla Teréz köruti kabaré-jának második vendégjátéka. (Csütörtöki teljes műsor megismétlése). Sorozatszám 319.

Szombaton, július 12-én este 9 órakor: Salamon Béla Teréz köruti kabaré-jának vendégjátéka. Második műsor. Sorozatszám 320.

Vasárnap, július 13-án este 9 órakor: Salamon Béla Teréz köruti kabaré-jának bűvészdíjátéka. Második műsor. Sorozatszám 321.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Vasárnap délelőtt 11 órakor: Pat és Patachon, mint bankárok. (Matiné 10 és 15 lejes helyárakkal.)

Vasárnap délután 3, 5, 7 és este 9 órakor: A csillag fia. Amerikai Cowboy történet. Főszerepben: Fred Thomson. Helyárak: 20 és 10 lej.

Hétfőn 3, 5, 7 és este 9 órakor: Kolozsváron utoljára: A csillag fia (Fred Thomson).

Kedden 3, 5, 7 és este 9 órakor: I. Diák-szerelm. II. Reveller. III. Pity és Ponty, mint alkalmi kereskedők. Burleszk 2 felvonásban. Helyárak: 20 és 10 lej.

Szerdán 3, 5, 7 és este 9 órakor: I. Diák-szerelm. II. Reveller. III. Pity és Ponty, mint alkalmi kereskedők. Csütörtökön csak 3, 5 és 7 órakor: I. Diák-szerelm. II. Reveller. III. Pity és Ponty, mint alkalmi kereskedők.

Pénteken csak 3, 5 és 7 órakor: A tenger leánya, hajós történet 8 felvonásban. A főszerepben Lili Damita. Kacagató burleszk kísérelő. Helyárak 20 és 10 lej.

Szombaton csak 3, 5 és 7 órakor: A

Uj kedvezmény vendéglőknek

Ezen lap előfizetőinek megelégedésére

nyújtott

20 %

kedvezményt szobárainkból

10 %

kedvezményt olcsó éttermi árainkból (menüt kivéve) módunkban van az UJ KELET kiadóhivatalával létesített megállapodás alapján kibővíteni

Magyar Kir. Operaház
Nemzeti Színház
Kamara Színház

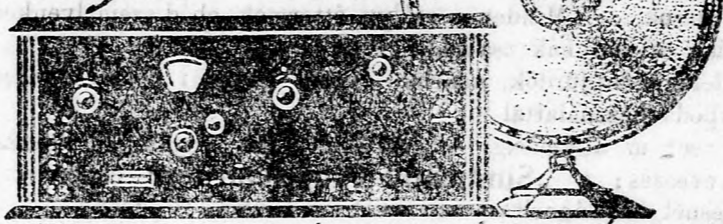
előadásaira szóló mérsékelt áru jegyekkel. Takarékosan a nagy keresletre, kérjük szoba és színházjegy rendelését két-három nappal előbb velünk közölni.

PARK SZÁLLODA
Budapest

szemben a Keleti pályaudvar érkezési oldalával. (Nincs kocsiköltség.)

BECSERÉLHETI ELAVULT TELEPES KÉSZÜLÉKÉT A Standard CSEREAJKIO

UTJÁN
TUNGSRAM BÁRIUMCSÖVEKKEL
FELSZERELT
MODERN HALOZATI
Standardyne - re



RÁDIÓKERESKEDŐJE BEMUTAJA ÉS FELVILÁGOSÍTÁST AD TIZENKÉT HAVI RÉSZLETFIZETÉS

tenger leánya, hajós történet 8 felvonásban, a főszerepben Lili Damita. Kacagató burleszk kísérelő. Helyárak: 20 és 10 lej.

Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné: A sztambuli tolvaj, izgalmas kalandtörténet 7 felvonásban a főszerepben: Douglas Mac Lean. Helyárak: 15 és 10 lej.

Vasárnap csak 3, 5 és 7 órakor: Pat és Patachon, mint spanyol lovagok. Pat és Patachon legmulatságosabb bohózata. Folytatólagos előadások. Helyárak: 20 és 10 lej.

RADIO MŰSOR

Idő: Középeurópai

VASÁRNAP, JULIUS 6

Bukarest. 11: Rádiózenekar. 16: Dinicu zenekar. Könnyű- és román-zene. 20: Operaest.

Budapest. 9: Ujsághírek, kozmetika. 9.45: Egyházi zene. 11.15: Evangélikus istentisztelet. Utána 12.20: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. Majd: A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. 2: Gramofon hangverseny. 3: A m. kir. Földművelésügyi Minisztérium rádióelőadássorozata. „Időszerű gazdasági tanácsadó... 4: Rádió szabadegyetem. 5: A m. kir. I. honvédelmi vezérkari zenekarának hangversenye az Angol parkból. Várady: I. Ferenc József huszárok indulója. Waldteufel: Siste — kerengő. Kéler: II. Rákoczy Ferenc tocsága — nyitány. Schögel: Abránd Jelen. Strauss műveiből. Szántó: Buda — tangó. Kálmán — Carambolna — stépp. Bihary — Friesay: Palotás. 6.45 Horváth Atilla dr. előadása: „Sportbalesetek és sérülések... 7.20: Karinthy Frigyes felolvasása: „Nyári napok, nyári gondok... 7.20: Részletes sport és lövésversenyeredmények. 8.10: Strauss hangverseny. 9.40: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek, majd koncert.

Graz. 18.40: Kabaré. 19.25-től Wien Hamburg. 20: Egy felvonásos operett. 23: Táncczene.

Köln. 20: Flotow: Mártha c. operája. Utána hírek, majd jazz-grammofon.

Leipzig. 20.15 Fischer „Wartburg... c. hangjátéka. Utána: 0.30-ig táncczene

Ljubljana. 20. Enek- és zenekar 22: London. Zenekar Jones hegedűművész és Erbun énekesnő közreműködésével.

Milánó. 20.40: Lehár: Eva c. operettje. 24: Könnyű zene.

München. 20: Tíz számból álló szórakoztató zene. Utána 24-ig kávéházi zene.

Oslo. 20: Vendéglői zene. 22.10: Harmonikázás. 22.40: Grammofon.

Poznan. 22.30—24: Táncczene.

Prága. 20.10—22: A karlsbadi fűdőzenekar harmadik rendkívüli hangversenye.

Riga. 19.30: A rigai szimfonikus zenekar hangversenye.

Róma. 21.02: Szicíliai est. Utána: hírek.

Bécs. 20: Kálmán: A montmartrei ibolya c. operettje.

HÉTFŐ, JULIUS 7

Bukarest. 20: Kamarazene. 20.45: Szakszofónszóló. 21: Lébel énekesnő a Bohéméletből énekel. 21.25: Szakszofónszóló. 21.30 Román dalok.

Budapest. 9.15: A m. kir. I. honvéd gyalogezred zenekarának hangversenye. 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.5: A rádió házikvartettjének hangversenye. 12.15: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 4.00: Stumpf Károlyné felolvasása: „A háztartás egyszerűsítése... 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Tót-magyar nyelvtanítás. 5.30: Csorba Dezső és cigányzenekarának hangversenye. 6.30: Büky György felolvasása: Kálmán herceg. 7: Grammofon hangverseny. 8: Harsányi Zsolt felolvasása: Vidám történetek. 8.30: A középeurópai műsorelere sorozatban a berlini rádióadóállomás műsorának közvetítése. A lipcsei szimfonikus zenekar hangversenye. Utána Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek majd Pataky-jazz a margitszigeti Spolarich étteremből.

Belgrád. 19.30: Harmónikázás. 20: Berlin. 22.15: Nemzeti zenekar.

Berlin. 19: Az ismeretlen jazz, felolvasás grammofonnal. 20: A berlini szimfonikus zenekar Mahler-hangversenye. 21.20: Szórakoztató zene. Utána 0.30-ig táncczene.

Breslau. 19.05: Milöcker: A koldusdiák c. rövid operettje grammofonon. 20.30: Mahler: A föld szimfóniája. 21.45: Az utóbbi husz év versei. 22.20: Hírek. 22.45: Müszaki rádióposta.

Britt nemzeti műsor. 21.40: Kamara zene. 23: Táncczene.

Hamburg. 20.15: Vidám óra. 21.15: Háromnegyedütemű táncok. 22.30: zene.

Köln. 20: Nyolc számból álló szórakoztató zene, a közepén 21-kor Lehmann Velencébe utazik, derűs hangjátéka zenével.

Königsberg. 19.30: Szórakoztató zene. 21.35: Holler-Hop zongoraművész-estje. 23.30: Grammofon.

Leipzig. 20.30: A leipzig szimfonikus hangversenye a középeurópai műsorelere keretében. Utána 24-ig táncczene.

Ljubljana. 20: Rádiózenekar.

Vizvezeteket, szivattyutelepeket, központi fűtésberendezéseket, javításokat jutányosan és jótállással készítik részletfizetésre is

MARKO V. okl. gépészmérnök

CLUJ, Strada Nicolae Jorga No. 11. Telefon: 4—53

London. 20.35: Marova Mária szopránénekesnő hangversenye cigányzene karral. 21.45: Rádiózenekar. (Angol műdalok). 22.30—24: Táncczene.

Milánó. 20.40: Operaismertetés. — Utána Rossini: „Ory gróf“ c. operája. München. 19.50: Az augsburgi Janicsár-zenekar hangversenye. 21.30: A délnémet kvintett játéka. Dvorzsák: A-dur kvintett. Turina: Kvintett.

Oslo. 20.00: Zenekar. 22.10: Női zenekar.

Posnan. 19.35: Közzene. 20.15—22: Berlin.

Prága. 19.35: Fuvószena. 20.30—22.30: Operett. 22.30: Grammofon táncczene.

Riga. 19.03: A rigai szimfonikus zenekar szórakoztató zenéje.

Róma. 20.15: Római hírek. 20.30: Nápolyi hírek. 21.02: Tizenkét számból álló könnyű zeneseft.

Stockholm. 20: Nyolc számból álló könnyű zene.

Toulouse. 19: Dnók és triók. 19.40: Argentínai zene. Dalok. Katonazene. 22.15: Kávéházi zene.

Varsó. 20.30: Berlin. 23: Táncczene. Bécs. 20: Steiner Ferenc kamara-énekes dalestje. 20.30: Berlin. Utána a Gaudriot-jazz játéka.

Wlana. 19.35: Vidám dalok. 20—24: Varsó.

Zürich. 20: Zongorahangverseny. Házi zenekar. 20.30: Felolvasás. Martet: Clemenceau beszélgetésie című könyvből. 21.10: Francia, olasz és angol dalok.

Isr. Kultusgemeinde Deta

Konkurs

In der Dettauer Isr. Kultusgemeinde ist die Stelle eines Kantors, Scholchet, Ubodek, Vekore am 1. August a. c. zu besetzen.

Bewerber die über schöne Stimme verfügen, mögen ihre Offerte ein-senden.

Gehalt nach Übereinkommen, nebst freier Wohnung, Beleuchtung und ein Joch Garten-benützung.

Nur berufenen werden die Reisespesen vergütet und den Acceptierten die Übersiedlungskosten.

Isr. Kultusgemeinde Deta

Apróhirdetések

JÉGSZEKRÉNYEK

mészárosok és vendéglők részére is rendelkezésre állnak a KERTÉSZ- és TARGU-MURES, telefon 214 Kivonat: a jegyzék — Képviselet Brassó és vidékére: P. UL. TITTES B. ASOS

VILÁGOS NAGY, SZUTERÉNHÉLYI-SÉG (200 m²), a Fötér legjobb helyén kiadó. Értekezhetni a Kereskedelmi Hitelintézet R.-T.-nál, Cluj, Piata Unirii 20.

BÁZNA fürdő orth. vendéglője nyitva június 1-től, elsőrendű konyha, pontos kiszolgálás. Drach Emanuel Medias.

DÉSI Petroleumgyár perleket magyar gyors és gépirónót keres a zonnai belépésre.

TELJESEN külön bejárattal, szép, egészséges ucai szoba fürdőszoba és zongoraszállattal is július 15 re, esetleg július elsejére kiadó. Str Gen Berthelot (Ötvös-ucca 25 sz.

ELADÓ jól bevezetett vegyes kereskedés házzal együtt piactéren Marmorstein Savarsio.

HÁROM SZOBÁS lakás nagy szobákkal, fürdőszoba sub. Király-utca 47 alatt aug. 1-re kiadó Megtekinthető délelőtt 10—1-ig, délután 4—6-ig.

4 és 3 szobás lakások kiadó augusztus 1-re Metropol kávéház épületének II-ik emeletén. Tárvalni ugyanott a 20. számú lakásban lehet.

5—6 szobás földszintes akást keresek a Wesselenyi utcában, címet a kiadóba k'rek.

Műhelynek alkalmas nagy helyiség és két irodának alkalmas világos nagy szoba kiadó. Cím a kiadóba.



Elismert és bebizonyított a legmegbízhatóbb teljes garanciát nyújt. Kapható minden gyógyszerárban drogériában és illatszertárban.

XIII EVI
Cluj—M
Július
5690 EV

As Uj Kelet
és bántat

Ökkekink u
forrás me

Készítotkat
és megörzés

Az
gála

Moldová

Ch

Egyre több
borsai katasz

Tegnapelőtt a
belügyminiszter

mónikéi még
hogy kizáróla

van szó, de
nen megjelen

könnyek közö
maga is bűnös

látja a tömeg
mány kommun

gatartásából a
vatalos körök

érintené, ha k
gyujtogatás p

Borsa községe
meg akkor s

ha a kormány
zejjük magun

jük, hogy eg
mánynak, ami

mány hirdeti
nemcsak leg

legnagyobb d
zei igyekezne

ságot, és meg
A kormány

érdekében a
külföld felé

tebb árnyéka
Csak egy m

kormány mag
umát: Ha kér
gal fogja fe

aról az öss
az alantas h

mellett készite
óta a zsidó la

nek súlyos g
borsai tűz vo

kirobbanása.

Kétségtelenü

a mármaros

és gyakran eg

informálták a

helyzetéről, és

voit a veszély